

Ruža zrodená z popola

RUDO MORIC

V meste sa o inom nehovorilo, iba o tom, že do Bratislavy prišiel najmúdrejší človek na svete. Ľudia nespávali, čo tak netrpezlivo očakávali deň, kedy ho uvidia. Jeho samého i silu jeho čarov. Lebo slávnemu magistrátu sľúbil, že v Bratislave predvedie, čo ešte nikde nevideli.

Čo to len bude? Ukáže im kameň mudrcov? Alebo im predvedie premenu obyčajného kovu na číre zlato? A či uzdraví nevyliciteľne chorého?

Vzrušenie bolo čoraz väčšie a väčšie. Čas plynul neobyčajne pomaly. V bezsenných nociach ešte pomalšie ako cez dni.

Bratislavčania sa však predsa len dočkali.

Slávnostná sieň radného domu bola bitkom nabitá. Prišli všetci poprední občania, meštania, kupci, remeselníci, ránhojiči i bakalári. Aj s rodinami. Dámy hýrili nádhernými krinolínami, každá dala na seba to najlepšie, čo mala.

Čakanie si krátili brúsením jazykov. Pravdaže, hovorili o ňom, najmúdrejšom človekovi na svete — a o tom, čo onedlho uvidia.

Odrazu sa otvorili široké dvojkrídlové dvere a v sprievode slávnostne vyobliekaných radných pánov vošiel muž, čo narobil taký rozruch. Všetky pohľady sa naňho prilepili.

Jazyky zdreveneli. Iba ktorási zo žien nahlas vzdychla:

„Veď ani starý nie je!“

Naozaj to nebol starec, ako sa predpokladalo. Nemal ani sivé vlasy ani dlhú bradu. Bol skôr v stredných rokoch. Na sebe mal čierny hodvábný plášť so širokým bielym golierom. Na krku zlatú reťaz s ťažkým medailónom a pri boku štíhly meč. Vysoké čelo sa mu lesklo a oči mu prenikavo lietali po prítomných.

A prítomní aj dýchať prestali.

Richtár pristúpil k učenému mužovi a predstavil ho:

„Predstavujem vám slovutného pána Philippusa Aureolusa Theophrastusa Paracelsusa de Hohenheim.“

A pán richtár sa hlboko uklonil slovutnému Paracelsovi.

Paracelsus sa zase uklonil všetkým ostatným. A s rukou na hrudi riekol:

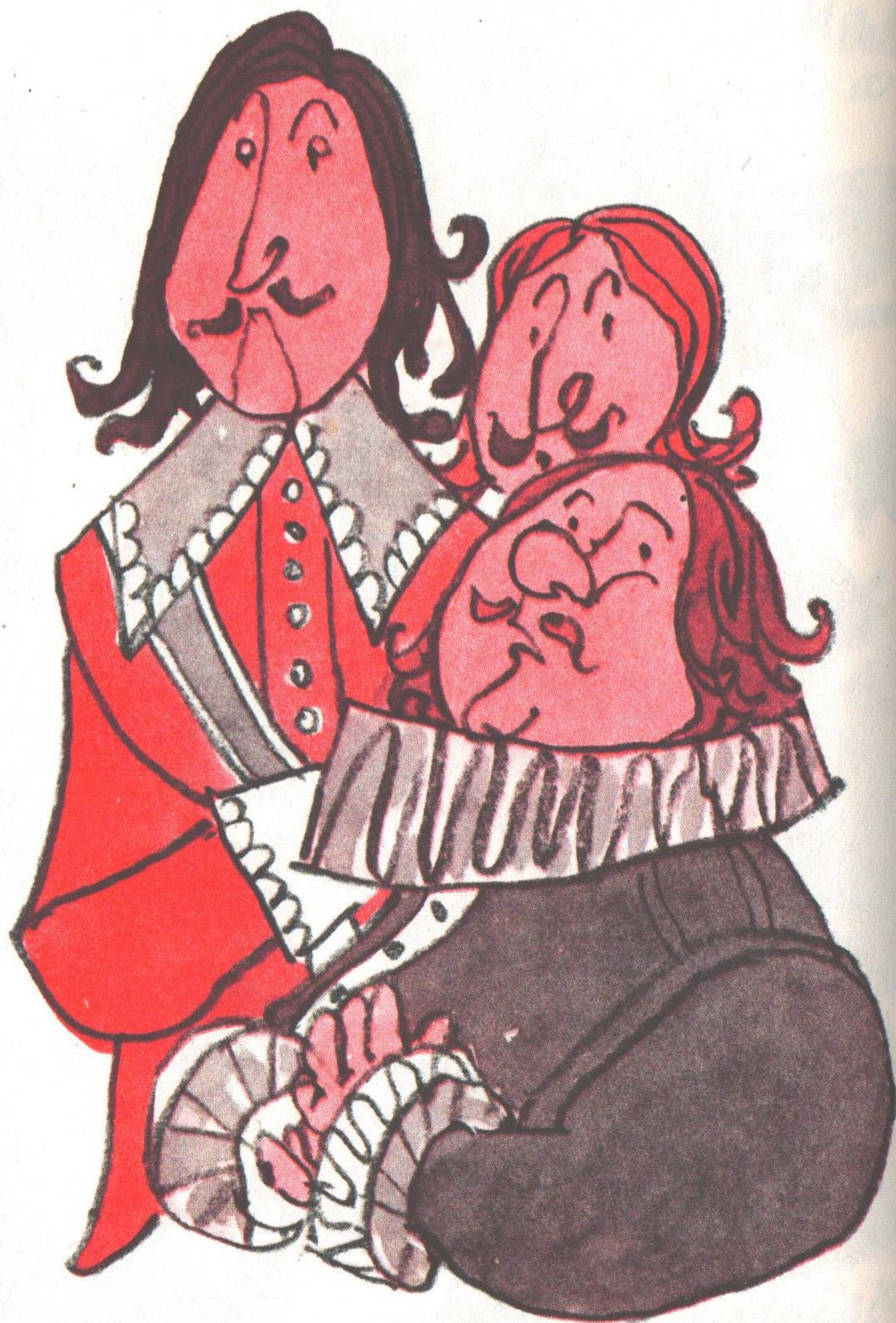
„Som nesmierne rád, že v slávnom meste

Bratislave sa mi dostalo takého srdečného prijatia. Chcem sa vám odmeniť, spanilé panie, milí páni. Ukážem vám, čo ešte žiadne oči na svete nevideli. Práve vám ukážem taký div, na ktorý budete spomínať po celý život.“

To bolo ochkvanie a jojkvanie. Jedna žena od vzrušenia odpadla.

Paracelsus dal tichý pokyn svojmu pomocníkovi. Ten sa vytratil a potom sa to všetko začalo diať. Do sály priniesli dlhý nízky stôl, plný všakových baniek, krivúľ, kahancov a ďalších alchymistických rekvizít.

Slávny alchymista potom začal svoje dielo. Zamával rukami nad bankou s čírou tekutinou — a odrazu z nádoby vyšľahol plameň. Keď sa

prítomní spamätali z úľaku, odkiaľsi z kúta sa ozvalo:

„Iste nám ukáže, ako sa robí zlato.“

Počul to Paracelsus, usmial sa a riekol:

„Zlato? Ach, zlato urobí menší majster, ako som ja. Oveľa viac uvidíte, panie a páni, oveľa viac.“

Všetci už videli pred sebou diamanty. Mnoho ligotavých diamantov, hory drahokamov. Možno každý dostane jeden na pamiatku. Veď ak sa mu máli vyčariť pred nimi zlato, čože môže byť viac, ak nie diamanty!

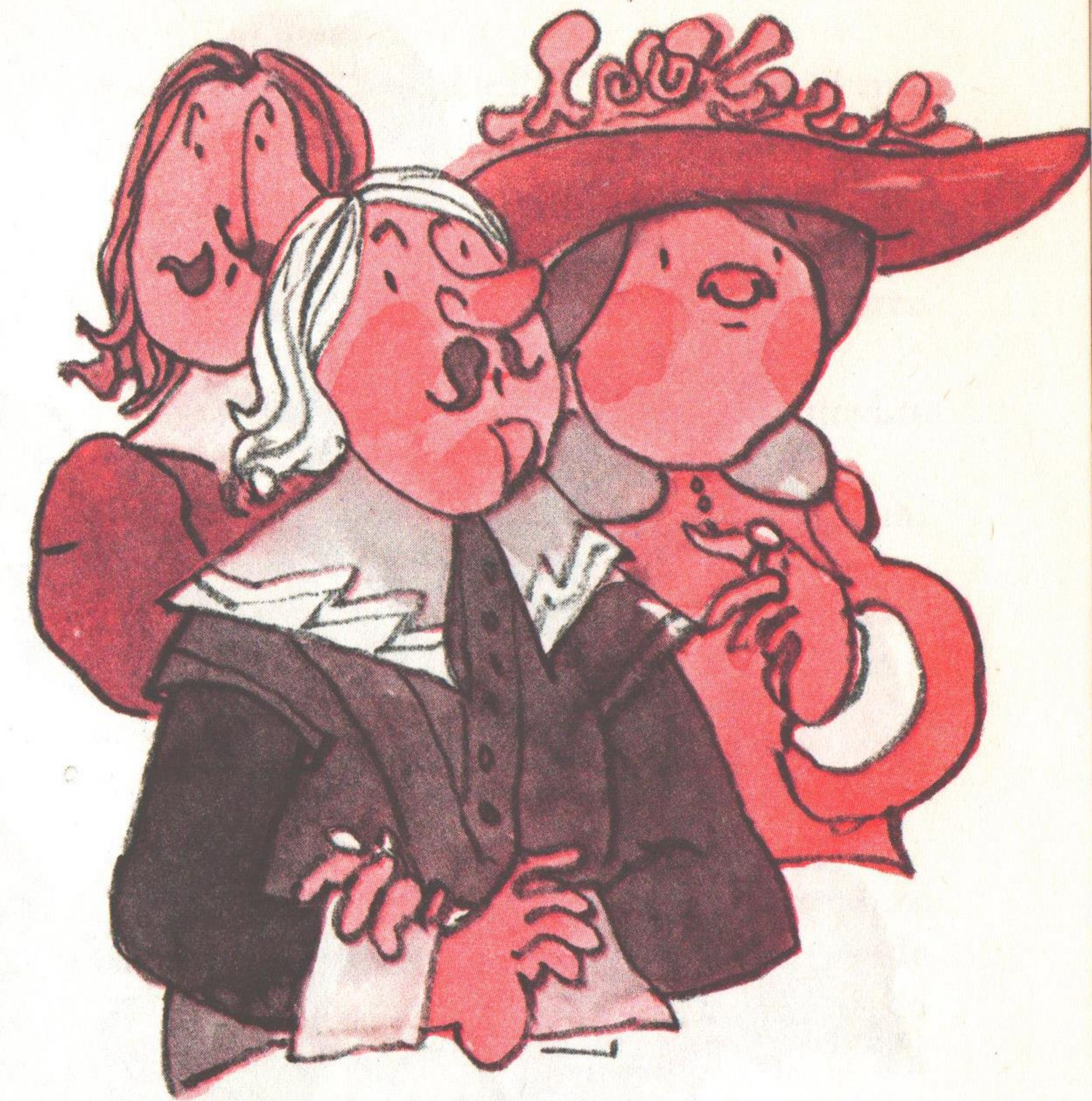
Paracelsus s pomocníkom začali usilovne pracovať. Pod bankami sa mihotali plamene kahancov. V nádobách bublali tekutiny rozličných farieb. Z jednej sa kúdolil ružový dym, z druhej modrastý a z tretej žltý. Potom všetky tekutiny zliali do jednej nádoby. A dali vychladnúť. Až potom Paracelsus prevzal od pomocníka utešenú červenú ružu, zdvihol ju nad hlavu a riekol slávnostným hlasom:

„Budete svedkami polygenézie kvetov; prví na svete!“

Bolo to čudné slovo, nik mu nerozumel. O to väčšie bolo vytrženie.

Paracelsus podišiel k pani richtárke a poprosil ju, aby ovoňala ružu. Richtárka div nekýchla, takú prenikavú vôňu mala ruža. Manželka ránhojiča zo strachu, aby ju veľký mág neobišiel, načiahla ruku, že ružu pohladí a tiež ovonia. Už chcela vzdychnúť, že je hebká ako zamat, ale s výkrikom odtiahla ruku a na ukazováčiku sa jej zjavila kvapka krvi.

„To všetko svedčí, že ruža je skutočne živá. Voní i pichá,“ usmial sa Paracelsus. Potom ponoril bordovú ružu do vychladnutej tekutiny. A hneď nato ju položil do plochej nádoby, pod ktorou horel silný plameň. Ruža sa skrúcala akoby v kľči. Potom sa pomaly premieňala na popol. Paracelsus magickou paličkou drvil popol na prach. Tmavý prášok

potom presypal do druhej nádoby, polial ho tou istou tinktúrou, čo zliat z troch krivúľ. A rukami v širokých rukávoch pomaly krúžil nad nádobou. Keď prestal krúžiť a odtiahol ruky, prítomní zhíkli. V nádobe nebolo po popole ani chýru ani slychu, namiesto neho na dne žiarila krásna, celkom svieža ruža. Ešte krajšia ako pôvodná, lebo mala odtieň do fialova.

Alchymista dal ružu kolovať. Ale najprv ju dal pani richtárke ovoňať.

„Joj, vonia krajšie ako predtým,“ vzdychla richtárka.

Privoniavali aj ostatné panie a rozkošne vzdychali nad toľkou krásou.

„Aj trne má ako prvá,“ riekla pani ránhojičová, čo sa predtým popichala.

„Naozaj, je to pravá ruža,“ zhodli sa prítomní.

Paracelsus žiaril. Potom ružu s grációznou poklonou daroval pani richtárke. „Ste prvá

dáma na svete, ktorá dostala ružu zrodenú z popola.“

„Ach,“ vzdychla richtárka.

A všetky dámy jej závideli, aj keď sa na ňu naoko milo usmievali.

Paracelsus sa začal ukláňať na všetky strany, čo bol znak, že skončil svoje vystúpenie. Aj pomocníkovi dal znamenie, aby odpratal stôl i všetko alchymistické náčinie.

Vtedy predstúpil pred veľkého Paracelsa richtár a od vzrušenia jachtavým hlasom mu riekol, aby predsa len skúsil premeniť obyčajný

kov na zlato. Na trblietavé zlato! A richtár náhlivo doložil:

„Viete, učený pane, naša pokladnica je poloprázdna. Veľmi by ste sa zavďačili tomuto mestu, ktoré vás s takou láskou prijalo.“

„So zlatom nech sa babrú iní, ja som sa vám zavďačil čímisi, čo ešte nikde nevideli, pán richtár.“

„Veď nemusíte teraz, pane,“ ševelí richtár celý zmätený. Veď akože, majú tuná takého človeka, čo by im mohol narobiť zlata ako dreva, a oni ho len tak pustia? Čože ruža, vlastne aj ruža je pekná, najmä ak ju dostala

pani richtárka. Ale zlato magistrát potrebuje ako soľ.

„Povedal som,“ mrzuto riekol Paracelsus. „Šúplatníkov, čo sa so zlatom babrú, si môžete zavolať hocikofko.“

Zosmutnel richtár, zosmutneli aj ostatní radní páni. Ako sa len nádejali, že budú mať plnú pokladnicu ligotavého kovu. Zase budú užívať, zase budú môcť rozhadzovať. Rozsypal sa im sen o zlate, ako sa rozsypala ruža na popol.

„Ach, pane, aspoň trochu,“ zavzdychal richtár a chytil Paracelsa za široký rukáv. A vtedy sa to stalo. Paracelsus podišiel k pani richtárke a vzal je ružu z ruky

a zašepkal: „Prepáčte!“ Potom zakrúžil magickou paličkou nad hlavou a privoniavajúc k fialkastej ruži odrazu zmizol. Nič po ňom neostalo, ani len tá palička, ba ani tá ružička.

Ludia len hľadeli na miesto, kde pred chvíľou ešte stál, hľadeli celí vydesení.

„Určite bol spriahnutý s diablom,“ jedovato riekol richtár, keď sa spamätal.

A pani richtárka si vzdychla: „Škoda, že mi nenechal aspoň tú ružu.“

Rozišli sa mešťania bratislavskí z radného domu a pozamykali za sebou brány svojich obydli. Lebo boli presvedčení, že sa stali svedkami čarovania, ktorému pomáhali nečistú silu.

O nejaký čas sa Bratislavčania dozvedeli, že Philippus Aureolus Theophratus Paracelsus de Höhenheim sa ukázal v Soľnohrade. Ba čo ukázal, vraj sa tam načisto usadil. Ej, či len závideli bratislavskí hradní páni Soľnohradčanom, že majú Paracelsa, lebo im naisto vyrába zlato zo železa a možno aj drahokamy. Veď inakšie by tam neostal natrvalo.

Ale Paracelsus ani v Soľnohrade nežil dlho. Istého dňa ho ktosi zmárnil. Možno pre to zlato, možno pre diamanty. A možno pre dačo inšie, veď ktože sa vyzná vo veľkých mágoch a alchymistoch.

A ešte niečo potvrdilo, že Paracelsus bol spriahnutý so zlými silami. Krypta v nemocnici svätého Sebastiána, kam slávneho alchymistu pochovali, bola na druhý deň prázdna. Ostali v nej iba jeho plášť a klobúk a magická palička. To bol najväčší dôkaz toho, že ho mrcha sily odniesli k sebe.

Keď to počul bratislavský richtár, na zasadení magistrátu povedal:

„Od takého loptoša by sme veru to zlato ani nechceli.“

Radní páni veru neveľmi verili svojmu richtárovi, ale aj tak mu horlivo prikyvovali.

Hladný sneh

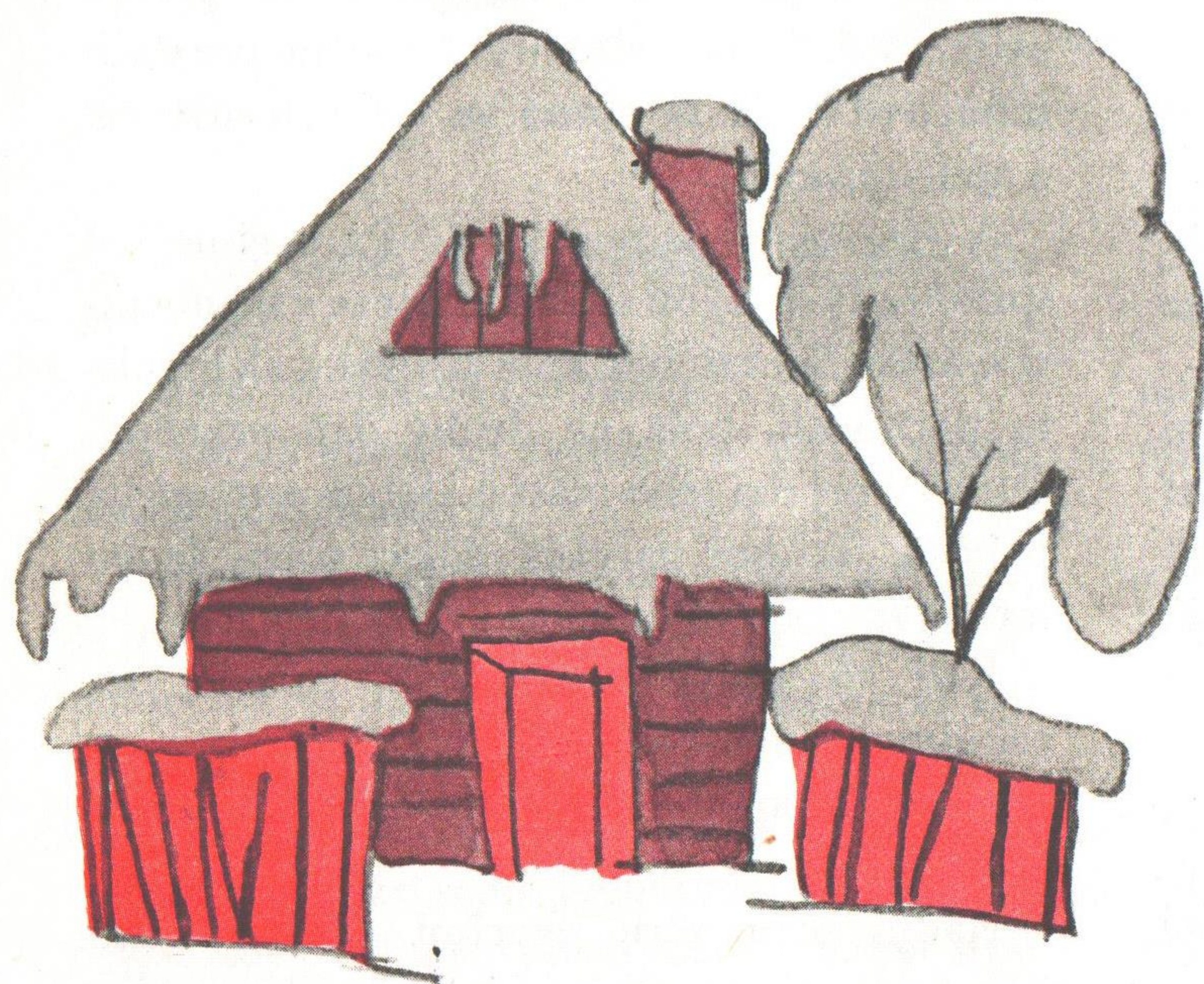
Sneh je hladný, maškrtný.

*Na glg vypil flašku tmy,
zahryzol sa do záhrad —
ten musel mať ale hlad!*

*Aj končiare zjedol vrchom,
všetko zakryl veľkým bruchom.*

*Schrúmal korenky i listie,
až zostalo všetko čisté.*

*A celú krajinu
zhltol ako malinu.*

Zlý snehuliak

*Snehuliak sa až tak vrtí,
že si na vás zamaškrtí.*

*Sníva o súdočku piva
a na vás sa hladne díva.*

*Uviažem ho na reťaz —
čo ak zhltne práve vás?*

Stručne

*Padla vločka.
Udrela si zadoček.
To je všetko — a viac ani riadoček.*

Siduškine narodeniny

JÁN ULÍČIANSKY

Všetky detské narodeniny sa oslavujú rovnako.

Najprv sa upečie torta a ozdobi sa sviečkami. To aby každý vedel, koľko má oslávenec rokov. Potom sa urobia chlebíčky alebo obložené misy, podľa toho, či sú v dome sendviče alebo prázdne misky. No a ešte sa kúpi limonáda.

Na Siduškiné narodeniny pozvali aj mňa. Prišiel som možno trochu priskoro, lebo jej mamička ma najprv vybozkávala a až potom si povyberala z vlasov natáčky.

Vedel som, že najlepší darček pre Sidušku sú žuvačky. Naozaj sa im veľmi potešila a pustila sa do nich ešte pred slávnostnou večerou.

Potom nasledoval kultúrny program. Vystupovala v ňom, pravdaže, Siduška. Najprv zatancovala Raneného vrabčeka, potom vyskočila na stoličku, poklonila sa, chytila si okraj sukničky, a kým si ju stihla načisto dohúžvať, zarecitovala túto básničku:

STOLIČKA

*Na prostriedku izby stála,
štyri zdravé nohy mala,
a predsa sa nepohla,
nemohla,
obujem jej topánočky,
možno spraví dáke krôčky,
cupi sem a cupi ta,
vyberie sa do sveta.*

Siduškine narodeniny využila jedna stolička na to, aby sa naozaj vybrala do sveta. Nahovorila bratanca Róberta, o ktorom sa všeobecne vedelo, že nie je dosť dobre vychovaný, aby jej obul topánky.

Nečudo, že sa na tej slávnosti neušla pre mňa stolička. Domácich to veľmi mrzelo a ponúkali mi rôzne miesta na sedenie. Trochu som posedel pri kozube, trochu na zemi medzi deťmi. Postavil som im z kociek šikmú vežu, ale pretože nestála v Pise, spadla. Potom, keď už deti išli spať a ostali samí dospelí, bolo mi odrazu smutno a chcelo sa mi ísť domov.

Otázky a odpovede

VLADIMÍR STUHL

Je nedeľa, černocho Sam sedí na verande na hojdacej stoličke, popíja chladný cmar a blažene odľukuje.

Od stanice prichádza cudzinec a mieri rovno k Samovi.

„Prepáčte, pane, že vás obťažujem. Som reportér denníka Farmárske rozhľady a rád by som vám položil niekoľko otázok.“

„Ako si želáte,“ prikývne Sam. „Len sa pýtajte.“

Reportér vytiahne zápisník a s cezruzkou v ruke sa začína spytovať:

„Pamätáte sa na najtemnejšiu noc?“

„Pravdaže. Vtedy zatukala dažďová kvapka na náš prah a požiadala ma: Prosím vás, mohli by ste mi posvietiť? Rada by som spadla na zem, no nevidím ani na krok.“

„Ktorého človeka pokladáte za najväčšieho?“

„Určite to bude učiteľ Mason. Vlasy mu strihajú u holiča v meste Heaven a zároveň čistia topánky v meste Hell.“

„Poznáte najvyšší vrch v okolí?“

„Akoby som nepoznal. To je ten kopec za farmou strýka Dicka. Keď je búrka, blesk musí použiť nožnú aj

ručnú brzdu, aby do neho trafil, tak je blízko oblohy.“

„Ktoré auto je podľa vás najvytrvavejšie?“

„Určite stará fordka môjho strýka Viliama. Celý pondelok ho to auto vozí. V utorok ho prevrhne do priekopy. V stredu odvezie strýka do nemocnice. Vo štvrtok na ňom ide synovec domov strýkovi po fajku a v piatok ide po pani sobotu, aby prišla v nedeľu popoludní o štvrtej strýkovi na pohreb.“

„Ktorá žena je najtučnejšia v okrese?“

„To bude istotne dcéra mäsiara Houstona. Keď jej príde krajčírka skúšať nový kabát, musí si slečnu Houstonovu pozrieť spredu zavčasu rána, aby sa jej na obed dostala za chrbát a ešte do večera sa stihla vrátiť zo skúšky domov.“

„Poznáte najmenšieho človeka v okolí?“

„Akožeby nie! Ambrož Colcock! Keď si sadne na päťák, nohy mu ešte visia vo vzduchu.“

Reportér zavrel zápisník, poďakoval sa a odchádza:

„Keby ste sa ma chceli niekedy opýtať,“ volá na novinára Sam, „či poznám najhlúpejšieho muža v Amerike, radšej za mnou ani nechodte!“

„Prečo?“ čuduje sa reportér.

„Pretože by ste mohli za moju odpoveď utržiť v novinách poriadnu hanbu,“ uškŕňa sa Sam a celý ten pochabý rozhovor zapíja cmarom.

Prel. J. TICHÁ

Vyšiel som pred dom — a čo vidím? Stolička! Na každej nohe topánka a vykračuje si po chodníku.

Spočiatku som sa robil, že ju nevidím. Ale keď sme išli cez park, počul som okolo seba hlasy:

ACH, AKÁ JE KRÁSNA NOC!
ACH, AKO VOŇAJÚ AGÁTY!
ACH, KOLKO JE NA NEBI HVIEZD!

Chcel som sa presvedčiť, či je to pravda, a zatúžil som sadnúť si na chvíľu. V parku boli lavičky, ale na každej už niekto sedel. Stolička sa zastavila neďaleko mňa. Premohol som svoju nevšímavosť a povedal som si: Prečo nie? Keď je už tu, sadnem si na ňu.

Neviem, ako dlho som tam sedel, ale bolo mi veľmi dobre.

ACH, NOC BOLA NAOZAJ KRÁSNA.
ACH, NAOZAJ VOŇALI AGÁTY.
ACH, NA NEBI BOLO MILIÓN HVIEZD.

Potom sme nastúpili do električky. Jej vodičom bol najzdvorilejší človek na svete. Nekričal na mňa ako vtedy, keď som nastúpil s vanilkovou zmrzlinou, ani nechcel, aby som kúpil stoličke lístok.

Len ma veľmi milo upozornil:

„Občan cestujúci, vaša stolička má rozviazanú šnúрку na topánke. A hoci má štyri nohy, môže sa potknúť!“

Darmo je, keď sú ľudia k sebe zdvorilí, hneď je život krajší. Tak sme došli až k domu. V našom dome bývajú samí slušní ľudia a brána sa zamkne už o deviatej.

Ja som sa však vynašiel. Nechávam kľúčik na okne! Veď kto by mi ho zobral z okna na trinástom poschodí? Ešte dobre, že bola so mnou stolička. Postavil som sa na ňu a hra-vo som ho dočiahol.

Keď už bola stolička pred domom, pozval som ju hore na kávu. V predizbe sa slušne vyzúvala.

„Nemusíte sa vyzúvať,“ povedal som jej. „Už dlhší čas som neupratoval.“

Ale stolička sa predsa len vyzula, lebo vedela, že nemá ani jednu pančuchu deravú.

Možno si myslíte, že to s tou stoličkou vôbec nebola pravda. Že som si na Siduškiných narodeninách vypil priveľa malinovej limonády. Ale to by ste mali o mne zlú mienku.

Na vine bola stolička.

Ani najkrajšia básnička sa nesmie brať doslova.

Dúha a motýle

JAN FEKETE

Dopršalo.

Voda z lúk a polí začala curkotať do potokov. Zem sa zrazu rozvoňala a nad kopce vykročila dúha.

Dúha sa díva na svet, díva a veru sa nevie vynadívať, ako dážd zmenil svet. Radujú sa jej belasé oči, červené sa jej sukienka, medovejú vlasy, zelenie taška s farbičkami.

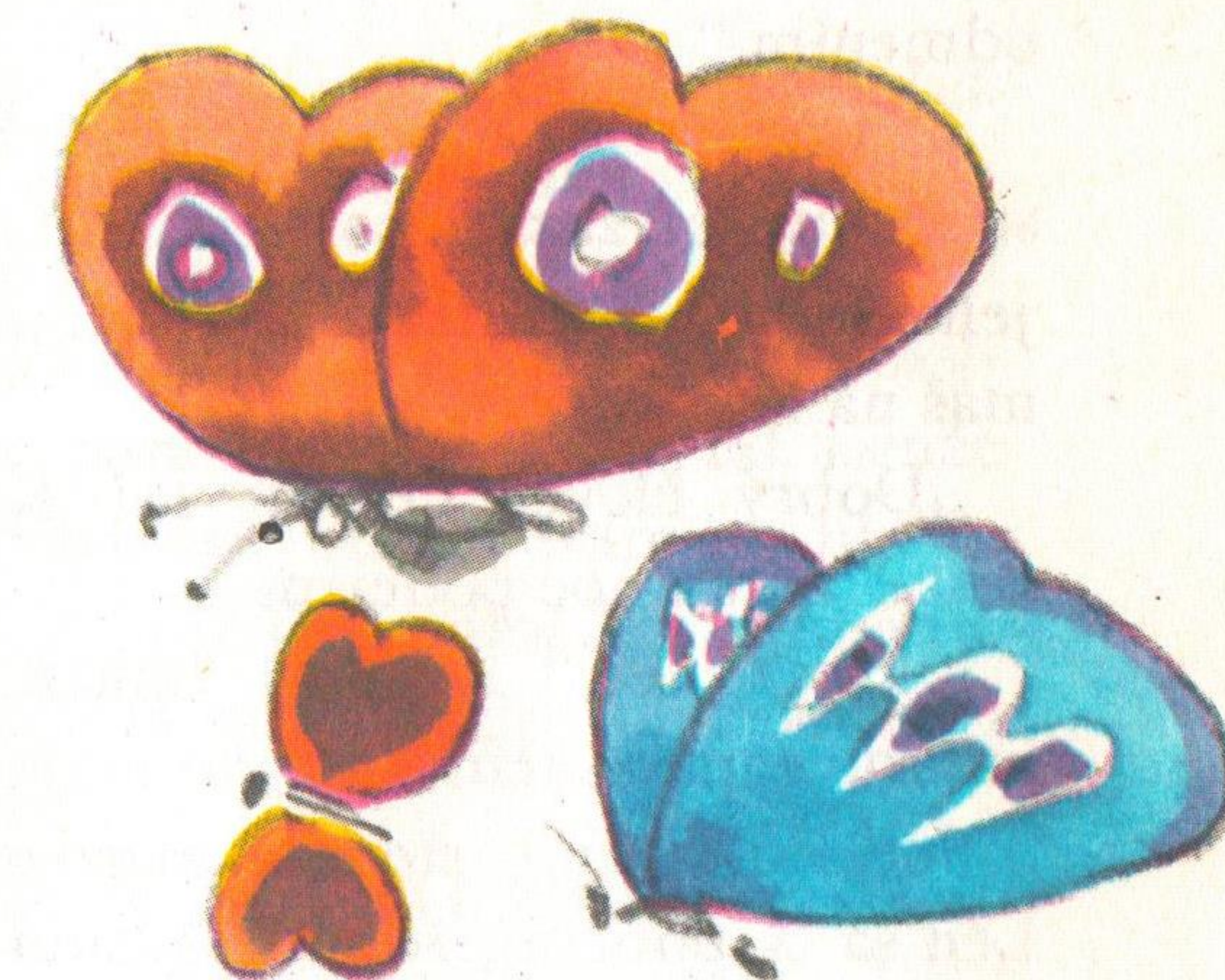
Odzrazu v najnádhernejšej nádhere sa dúha rozplynula. Kam sa podela? Vari do kvetov: modrých zvončekov, žltobielych margarétok, červených klinčekov, fialových šalvií, ružových ruží, žltých púpav...

„My sme si do dúhy poutierali premočené krídla,“ natešene vykričali motýle, čo preleteli zo záhrady do nášho domu. Boli to okániky a dúhovce.

„Vám je dobre,“ kričím na ne veselo.

„Veru nám je dobre. Najlepšie na svete,“ zavolali mi motýle skonča dvora. Ešte aj z diaľky pripomínali dúhové omrvinky. „Práve sa chystáme preletieť celý svet.“

„Ale nezabudnite sa vrátiť!“ kričím za drobnými cestovateľmi.

Keby neprileteli späť, chýbali by mi. Patria predsa k nášmu domu a k našej záhrade práve tak ako komín k domu, prameň k rieke, dieťa k matke, dúha k našej radosti.

O dvoch bratoch

ONDREJ SLIACKY

Žili raz dvaja bratia. Jeden bol bohatý, druhý chudobný. Boháč mal nadostač všetkého — veľký murovaný dom, stádo oviec, kone, kravy, polia rovné ako dlaň.

Chudák zasa nemal nič. Len krdeľ detí, starú, nahnutú chalupu a malé kamenisté políčko, na ktorom sa mu urodilo len toľko, že nezahynul od hladu.

Jedného dňa pri večeri zabúchal na boháčove vráta otrhaný starec.

„Kto je? Kto to trepe?“ rozkričal sa hnevivo boháč, lebo nemal rád, keď ho niekto pri jedení vyrušoval.

„Dobry človek,“ ozvalo sa vtom spoza vrát, „nože ma pritúľ, prenocuj. Dobre sa ti odmením.“

„Ty že sa mi odmeniš?“ nezdržal sa boháč smiechu, keď zazrel, čo to za hosť sa dobíja do jeho domu. „A čímže? Vari len nie dierami, čo máš na kabáte?“

„Dobry človek, zľutuj sa! Kdeže sa ja nešťastný na noc podejem.“

„Tvoja vec,“ odsekol boháč. „Mne sa mlatba zajtra začína, všetko mám plné. Dom ľuďmi, mlatcami, stodolu zvozeným obilím. Len sa ty poberaj, žobrák, svojou cestou!“

„Nuž keď je tak,“ uznanlivo prikývol starec, „aspoň mi krajec chleba podaruj. Hlad ma morí, celý deň som nejedol.“

„Krajec chleba?“ zhíkol boháč a oči sa mu

zligotali lakomstvom. „A kdeže ti ho ja vezmem? Lanská múka sa minula, a novej ešte niet.“

„Tak aspoň suchú, neomastenú kôročku,“ zaprosil starec, skrúšený pohľad na boháča uprel.

„Nemám ani kôrku ani smidku,“ odvrkol boháč. „Všetko sme vyjedli. Chudobní sme ako kostolná myš,“ zaklamal. „A teraz už choď, ber sa! Dost' sme už planých rečí naviedli.“

Sklonil starec hlavu, chrbát nahrbil a pobral sa preč od boháčovho domu.

Lenže nezašiel ďaleko.

Na dvere chudákovej chalupy zaklopal, nocľah si u chudobného brata popýtal.

„Jáj, starý otec,“ zalomil chudák rukami, „zle ste natrafili. Kdeže u mňa nocľah. Veď tu niet ani toľko voľného miestočka, čo by sa vrabec učupil. Nože pozrite.“

A naozaj. Všade, kde len oko pozrie — bedárove deti. Jedno leží na zemi, druhé na peci, tretie so štvrtým v chatrnej posteli...

„A v humne? Tam by som nemohol?“ uvažoval starec.

„V humne?“ zasmial sa chudobný brat na vlastnej biede. „Akéže to humno? Štyri vykrivené vřbové koly a doštená strieška. A aj to nie je prázdne. Zopár snopov tam mám, zajtra sa mlátiť hotovím.“

„Veď tak, tak,“ smútne pokýval starec hlavou a poberá sa z chudobnej chalupy.

„Veďte počkajte, starý otec,“ postaví sa mu vtom chudák do cesty. „Kdeže by ste šli proti noci?“

„Ale veď vidím, synak, niet miesta u teba.“

„Dajako len bude,“ vraví bedár a ukazuje starcovi na lavicu, čo mu v noci slúži za posteľ.

„Tu si ľahnite.“

„A ty si kde postelieš? Čím sa prikryješ?“ pýta sa starec.

„Len sa vy netrápajte, starý otec,“ kývol chudobný brat rukou. „Vydržím ja i tak. Vonku si do trávy ľahnem, nôčkou sa prikryjem.“

Poďakoval sa starec za nocľah, ale spať sa nepoberá. Na lavici sedí, akoby na jedlo vyčkával.

Zahanbil sa chudobný brat, že hosťa nenašiel, smäd mu neuhasil. Nuž začne po chalupe chodiť, jedlo zľadávať. Ale nech akokoľvek hľadá, prezerá, ničoho, čo by sa dalo do úst vložiť nenachádza.

„A tamto hľa je čo?“ ukazuje starec kostnatou rukou na hrbku prikrytú čistým ľanovým obrúskom.

„Posúch,“ vraví bedár a tvár sa mu

zahanbujúcou červeňou zapaľuje. „Kúsoček posúcha pre deti na zajtra,“ ticho, akoby na ospravedlnenie, dodáva.

Starec znova uznanlivo sivou hlavou pokýval a namiesto posúcha vodu si vypýtal. Lenže bedár nemá to srdce nechať starca o hlade. Berie posúch, čo pre deti odložil, a kladie ho pred neho. Potom sa na podstienok poberie, noc tam presedí.

Lenže starec sa ani ráno z biednej chalupy preč neberie.

„Mlátiť ti pomôžem,“ vraví bedárovi.

„Mne?“ znova sa na vlastnej biede chudobný brat od srdca zasmieje. „Veď nemá čo jeden mlátiť, nieto dvaja,“ vraví a tých pár tenuč-

kých snopov, čo z kamenistého políčka zviezol, po dvore rozkladá, cepy hotuje.

„Len zvoľ, neofutuješ,“ hovorí stavec.

Ale chudák ani počuť nechce o starcovej pomoci.

No stavec je neodbytný, z dvora neodchádza. Nuž naveľa podvolil sa bedár, starca k snopom pustil. Ten však nechtyl do rúk cepy, biedny uzlík rozviazal, ocieľku a kremienok z neho vybral.

„A načože vám teraz oheň, starý otec?“ pýta sa prekvapený chudák.

„Mne na radosť, tebe na osoh,“ odpovie mu stavec a odrazu sa len zohne, oheň vykřeše a priloží k snopom, čo mali chudobného brata a krdel jeho detí po celú zimu živiť.

„Veď ste mi už len vykonali, starý otec!“ zalomil chudák rukami. „Čímže ja nešťastný teraz deti nakrmim,“ zaúpel, že sa všetci blízki i ďalekí susedia k jeho dvoru pozbíhali.

Ale stavec nič. Nikoho si nevšíma, na nič nedbá. Len okolo ohňa chodí, vykrivenou žobrácovou palicou ho skôr pohľadza, než pošibkáva, milým hlasom sa mu privráva:

„Pomaly, Vavrínek, pomaly, nech sa nám chlebiček nespáli. Pomaly, synček, hor! Pomaly! Nech sa nám chalúpa nezvalí.“

„Čo si ty rozum potratil?“ vykrikla od hrôzy boháčova žena. „Veď nás do nešťastia uvrhneš.“

No boháč akoby ani nevidel bedákajúcu ženu, smolnú facku od ohňa pripaľuje, na stodolu s obilím ju hádže.

Zbehli sa sluhovia s krhlami, stodolu plnú ťažkých snopov pred ohňom chcú ochrániť. Ale boháč ich k ohňu nepustí, palicou sa na nich oháňa. A len čo sa ich zbaví, už sa k ohňu obracia a s očami žiadostivými bohatstva takto ho súri, okrikuje:

„Rýchlejšie, Vavrínek! Rozhor sa! Komory, obilím plňte sa!“

Lenže ohňu sa nechce do blkotu. Horí slabým, tenučkým plamienkom. Priam čaká, že ho udusia, uhasia. No boháč na také niečo ani len nepomyslí. Keď zbadá, že ho oheň nepočúva, schytí palicu, rozoženie sa a podho mlátiť oheň z jednej i z druhej strany:

„Rýchlejšie, darebák! Riadne hor! Nech som viac bohatý, než som bol.“

A vtedy oheň hrozivo zapraskal, iskry vozvysok vyhodil, plameňom prenáravným vyšľahol. Zo stodoly preskočil na maštale, z maštali na drevárne, z drevárni na dom. O chvíľu už bol celý boháčov majetok v obrovských plameňoch.

„Čo je? Čo sa to robí, starý otec?“ vyľakal sa bedár, keď zazrel plamene nad bratovým dvorom.

„Nič, synak, nič. To sa iba tvoj bohatý a lakomý brat pustil do mlátenia,“ odvetil mu pokojne stavec. Potom si vzal svoj biedny uzlík a pobral sa do sveta ďalšiu krivdu naprávať.

A oheň akoby ľudskej reči rozumel, horí pomaly, tíško, poslušne.

Potom sám od seba zhasol a všetci, čo boli na dvore, zhíkli od údivu. Lebo tam, kde pred chvíľkou ležalo pár biednych snopov, kopila sa hĺba zlatistého pšeničného zrna.

Vidí to i chudákov bohatý brat, závišť ním zalomcuje. Hneď uteká domov, dobreže si nohy nepoláme, a len čo je vo dvore, už oheň rozkladá.

(Na ľudový motív)

Rozprávky sovietskych detí

Hlinená sestrička

Jeden otec a mama mali malého chlapca. A ten chlapec si želal mať sestričku. Pýtal sa mamičky:

„Mamička, prečo nemám sestričku?“

„Pretože sa nenarodila.“

„A z čoho sa rodia deti?“

Mamička sa zamyslela a potom povedala:

„Z hlíny.“

Chlapec šiel k rybníku, nabral íl, uhniel ho a urobil si z neho sestričku. Hlinené dievčatko vyschlo na slnku. Chlapec ho odniesol domov, natiahol mu košielku a položil ho do malej postielky. Zaspieval mu uspávančku, ale Hlinená sestrička stále len mlčala. Odniesol ju teda k otcovi a poprosil ho:

„Otecko, povedz Hlinenej sestričke láskavé slovičko, aby otvorila oči a usmiala sa.“

Otec vzal Hlinenú sestričku do náručia, povedal jej láskavé slovičko, ale ona stále mlčala. Pobožkal ju, ale ona mlčala ďalej, neotvorila oči, neusmiala sa.

Chlapec bežal s Hlinenou sestričkou za matkou.

„Mamička, povedz Hlinenej sestričke láskavé slovičko, aby otvorila oči a usmiala sa.“

Mamička vzala Hlinenú sestričku do náručia, pritisla si ju k srdcu a pobožkala. A ako ju bozkávala, vyhrkla jej páľčivá slza a kvapla Hlinenej sestričke na tvár. A tá hned ožila, otvorila oči, usmiala sa, natiahla ručičky, otvorila ústa a povedala: „Mama“.

(Pavlo P., 4. trieda)

Havrania škola

Starý havran si otvoril v lese školu. Prijímal všetkých vtákov. Svoje deti priviedli bociany, straky, datle i škov-

ránky. Starý havran otvoril knihu a povedal: Krrá. Chcel, aby všetci vtáci hovorili tiež krrá. Ale každý vták spieval podľa svojho. A tak z havranej školy nebolo nič.

(Nikolaj S., 1. trieda)

Rozprávka o rannej zore

Stalo sa to v slepeckej škole. Slepý chlapec — v tejto škole boli všetky deti slepé — zavčasu ráno vstal a šiel do záhrady. Strašne rád počúval hudbu jarného rána. Na tvári cítil dych ľahkého ranného vánku.

K chlapcovi pristúpil učiteľ. Položil mu ruku na plece. Chlapec sa ho spýtal:

„Odkiaľ veje ten láskavý vánok? A čo je tam, odkiaľ veje? Asi niečo veľmi krásne.“

„Tam sú ranné zore.“

„A aké sú tie ranné zore?“

Učiteľ mu vysvetľoval:

„Sú ako lupeň červeného maku. Sú ako broskyňový kvet.“

Chlapcovi sa bolestne zachveli pery a povedal učiteľovi:

„Nikdy som nevidel lupienok červeného maku. Nikdy som nevidel broskyňový kvet.“

„Odpusť,“ povedal ticho učiteľ. „Ranné zore sú ako matkino pobožkanie. Sú jemné ako mamičkina tvár.“

A slepý chlapec zašepkal:

„Teraz už viem, aké sú ranné zore.“

(Nina P., 3. trieda)

Starček a smrť

Žil raz jeden starček. Mal sto rokov. Smrť sa dozvedela, že je na svete taký starý človek. Vybrala sa za ním a povedala:

„Starček, prišiel tvoj čas.“

A starček odpovedal:

„Dožič mi, aby som sa na to pripravil.“

„Dobre,“ pristala Smrť. „Koľko dní potrebuješ?“

„Tri dni,“ povedal starček.

Smrť bola zvedavá, čo bude star-

ček tie tri dni robiť, ako sa bude pripravovať na umieranie.

Nastal prvý deň. Starček vyšiel do sadu, vykopal jamu a zasadil strom.

Čo asi bude robiť druhý deň? rozmýšľala Smrť.

Nastal druhý deň. Starček šiel zase do sadu, vykopal ešte jednu jamu a zasadil ešte jeden strom.

Smrť sa už nemohla dočkať a lámal si hlavu, čo bude starček robiť tretí deň.

A starček na tretí deň znova šiel do sadu, vykopal znova jamu a zasadil tretí strom.

„Pre koho sadiš stromy?“ pýtala sa Smrť. „Veď zajtra umrieš.“

„Sadím ich pre ľudí,“ povedal starček.

A Smrť sa zľakla a ušla do čierneho lesa.

(Voloda N., 5. trieda)

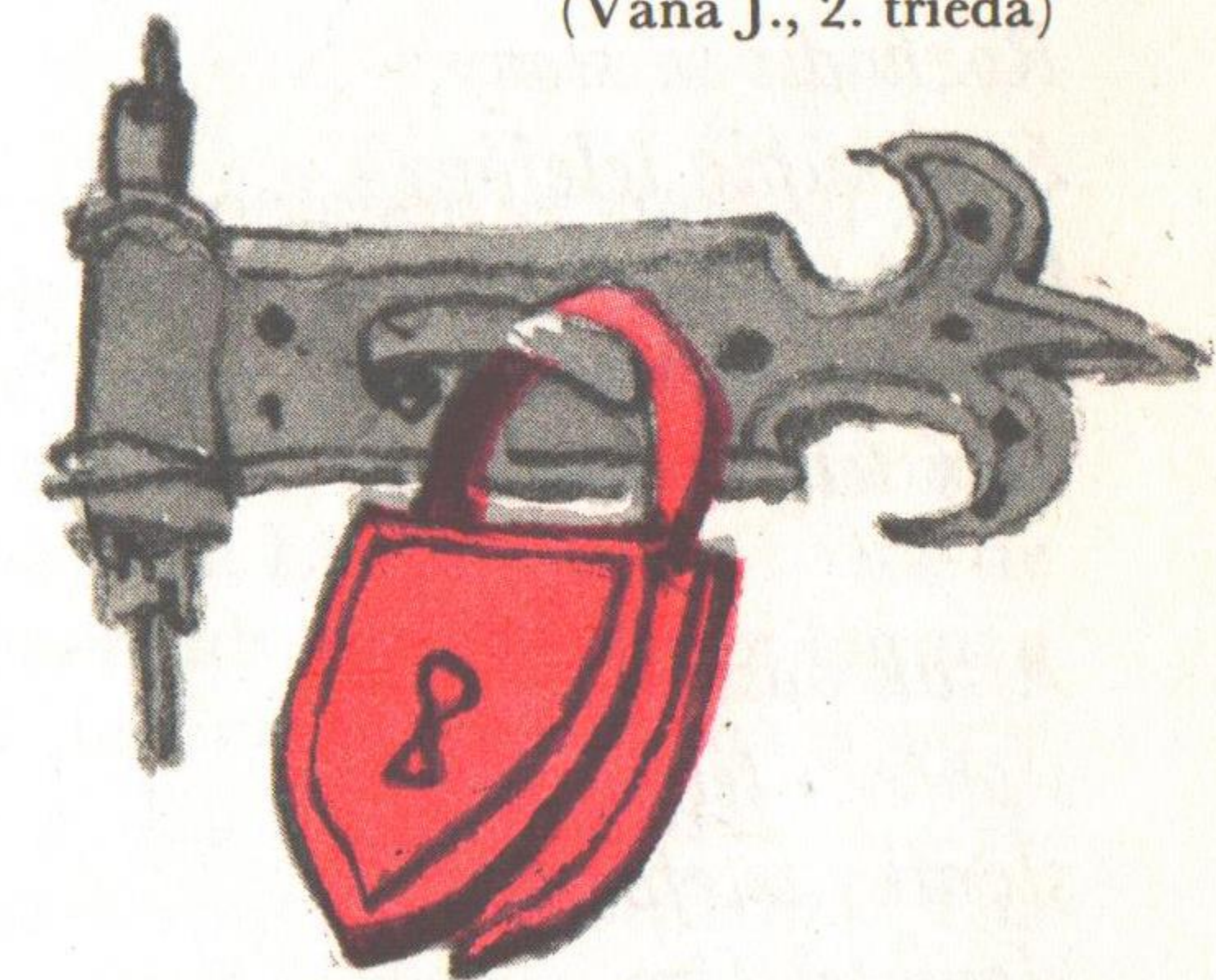

Bielobriezok

V jaskynke pod brezou býva Bielobriezok. Je to malý chlapček s modrými očami a pobelavými vláskami. V zime spí na páperovom vankúši z trávy. Sotva však začne hriať jasné slniečko, Bielobriezok sa

zobudí. Vezme vedierko s bielou farbou a malý štetček a ide farbiť brezy, aby boli čisté, biele a krásne. Farbí kmene a spieva si. Jeho pesnička znie ako tichý šelest briez.

(Váňa J., 2. trieda)

Ružové jablčko

V záhrade rástli jablone. Dozreli na nich jablká. Jedno bolo obzvlášť krásne, ružové ako nebo večernej zory. Chlapec zazrel jablčko a chcel sa naň pozrieť zblízka. Ale záhrada bola obkolesená vysokým plotom. A na vráta visela zámka. Chlapec pristúpil k plotu a prezeral si zámku, ale tá bola pevná, železná. Zámka sa zahanbila. Keby mala povedať, čo si myslí, povedala by: „Veľmi by som si želala, aby si vstúpil do záhrady, ale čo môžem robiť. Veď som zo železa.“ Lenže železná zámka nevedela hovoriť. A tak sa len zahanbila a najradšej by sa bola od hanby prepadla pod zem. A chlapec sa stále díval a díval na ružové jablčko. Z očí mu odkvapli do trávy dve horúce slzičky. To už železná zámka nevydržala. Zhorela hanbou, vráta sa otvorili a chlapec vošiel do záhrady. Došiel k ružovému jablčku. A ružové jablčko sa na chlapca láskavo usmialo.

(Anatolij Š., 3. trieda)

Prel. D. KALIČIAKOVÁ

Nekonečná báseň o slonoch a telefónoch

JÁN TURAN

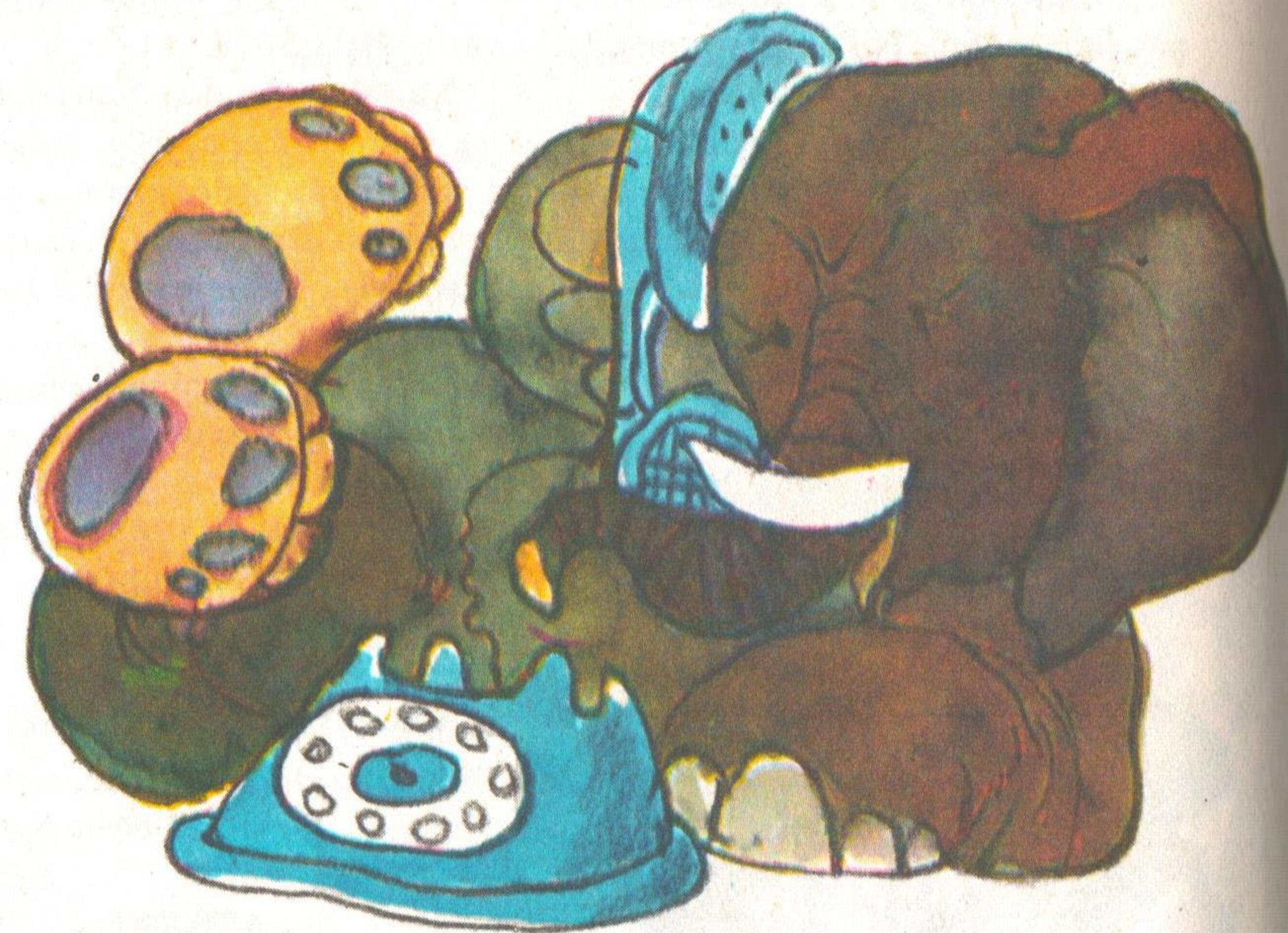
Rozhodli sa slony,
že si kúpia telefóny
podľa čísla uší.
Kto má ako veľké uši,
taký telefón mu sluší.

A tak dostali:
slončeky telefónčeky,
sloníky telefóniky,
slony telefóny,
sloniská telefóniská.

Pyšne chodia slony,
že nikto, len ony —
od najmenšieho po najväčšieho —
majú telefóny
podľa čísla uší.
Kto má ako veľké uši,
taký telefón mu sluší.

No slončeky zrazu povedali: „Čoskoro nám
bude náš telefón malý, lebo nám uši narastú.

My chceme väčší.“ „Aj my, aj my,“ kričali
sloníky. A tak si telefóny vymenili.

Sloniská dali slonom telefóniská,
slony telefóny sloníkom,
sloníky telefóniky slončekom,
slončeky telefónčeky sloniskám,
tým najväčším ušískám.

A všetky, od najmenších po najväčšie, sa
smejú, lebo nikomu telefón nepristane. Veď
ako môžu pristať sloniskám telefónčeky, slo-
nom telefóniská, sloníkom telefóny, slonče-
kom telefóniky, keď sa to ani nerýmuje?

Keď sa do vôle nasmiali, sloniská povedali:
„Každý musí mať telefón podľa čísla uší.
Kto má ako veľké uši, taký telefón mu sluší.
Keď vám uši narastú, dostanete väčšie tele-
fóny.“ A tak si zasa telefóny vymenili.

Slončeky majú telefónčeky,
sloníky telefóniky,

slony telefóny,
sloniská telefóniská.

Pyšne chodia slony,
že nikto, len ony
majú telefóny podľa čísla uší.
Kto má ako veľké uši...

O usilovných opiciach

JURAJ TUŠIAK

Štyrom usilovným opiciam sa zunoval život
pod holým nebom v pralese. Rozhodli sa
prestahovať do mesta, ale mešťania s tým
nechceli nijako súhlasiť. Vraj hurhaja a lomo-
zu majú už aj tak dosť. Lenže v meste našťastie
žijú aj deti, a tým nikdy nie je dosť ani lomozu
ani hurhaja. A tak na ich veľké naliehanie
opice do mesta prijali a hneď im dali aj byt.
Bola to iba garsónka, ale prvotriedna. Iba
nábytok v nej a jeho rozmiestenie — nanič!
A keďže všetky opice už od narodenia sú veľmi
vrtké a usilovné, rozhodli sa, že sa hneď dajú do
roboty. Aj sa dali.

Všetko, čo bolo postavené na nejakých
nohách — prevrhli.

Čo sa dalo rozbiť — rozbili.

Čo sa dalo zlomiť — zlomili.

Čo sa dalo prestrihnúť — prestrihli.

Čo sa dalo ohnúť — ohli.

Čo sa dalo natiahnuť na hlavu — natiahli si
na hlavu.

A s čím sa nedalo urobiť nič — neurobili nič.

Keď to všetko mali pekne urobené, opásali si
zástery a začali si byt zariadovať tak, ako sa
im páčilo.

Všetko, čo bolo prevrhnuté — postavili na
nohy.

Čo bolo rozbité — pozliepali.

Čo bolo zlomené — pospájali.

Čo bolo prestrihané — pozošivali.

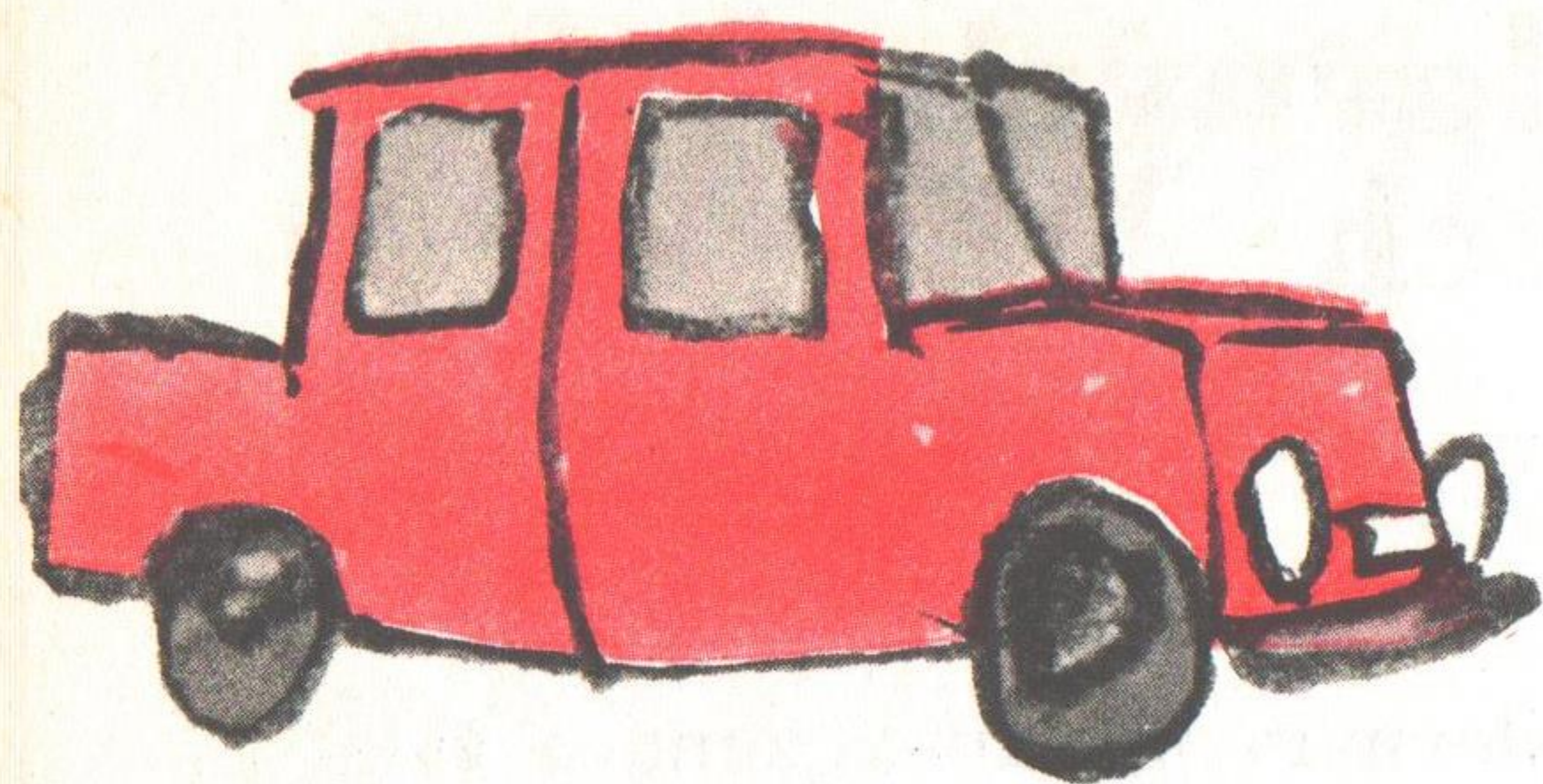
Čo bolo ohnuté — vyrovnali.

Čo mali natiahnuté na hlavu — šmarili do
kúta.

A s čím sa nedalo urobiť nič — neurobili nič.
Iba si poodpasovali zástery a s úsmevom si
povedali:

„Tak, teraz je všetko v tom najlepšom
poriadku.“

Ochorelo stádo koní

PAVOL ŠTEFÁNIK

Ochorel mi motor v aute, čo má silu stáda koní. Mechanici, niečo spravte, kým mu zvonec neodzvoni!

Niečo spravte, aby kone mohli ťahať limuzínu, ktorá len tak nezastane, nerobí si zo mňa psinu.

Lenže, kým je motor chorý, načo mu je stádo koní? Zajtra, keď sa rozhovorí, odcvála s ním spod jabloní.

Ako sa máš?

ŠTEFAN MORAVČÍK

*„Ako sa máš, rak?“
„Mnohorako,
raz ako kráľ a raz všelijako.“*

*„Ako sa máš, zajko, cez leto?“
„Ďakujem za opýtanie,
zbaví to.“*

*„Ako sa máš, vták?“
„Tááák!“*

Vôňa ihličia

RUDOLF DOBIÁŠ

Vyšla som na balkón ochladiť sa, lebo v kuchyni bolo horúco. Vtedy Iveta v činziaku oproti prešla k oknu a náročky odhrnula záclonu, aby som sa bez zábran mohla pozerať na ich vysvietenu vianočnú borovicu. Keď ju Fero prvý raz uvidel na balkóne, pochytila ho zúrivosť, načisto sa prestal ovládať a nahlas vykrikoval:

„Barbari! Ničiteľia prírody! Barbari!“

„Čo ti šibe?“ povedala som.

„Vieš, čo je to živá príroda?“

„Čo by som nevedela,“ odsekla som, aby si nemohol myslieť, že iba on vie o prírode všetko. Odkedy sa stal členom krúžku Mladých ochráncov prírody, začal byť náramne dôležitý. Každú sobotu brodí sa s krúžkom v bodovskom močiarí a spisuje druhy a počet vtákov, ktoré hniezdia na ostrovčekoch, v trstí a v barinách.

„Žije tam osemnásť druhov vodného vtáctva,“ vyratúval raz večer, „sedem druhov žiab, desať užoviek a dvadsať ondatier.“

„Fuj!“ zdesene som zvolala.

Súcitne sa pozrel na moju tvár posiatu pehami.

„V prírode má nielen krása, ale aj ošklivosť svoj význam,“ nezabudol ma poučiť.

„Fanatik,“ povedala som ticho, lebo sa mi zdalo, že ochorel na nevyliciteľnú chorobu.

Otec Ferovi otvorene nadržal. Dovolil mu dokonca, aby si v pivnici zariadil dielňu. Fero tam vyrábal vtáčie búdky a vyvolával filmy s obrázkami kadejakej hávede, ktorá — jeho zásluhou — prežije rok dvetisíc. Najnovšie, to jest od dnešného rána, začal Ferovi pomáhať aj otec. Vôbec mu neprekáža, ako sa pred týždňom zachoval voči pánovi Jajcajovi.

Prišiel v piatok večer, a keďže dvere mu bol otvoriť Fero, zdvorilo sa ho spýtal, či už máme vianočný stromček. Mama vyzrela z kuchyne a pozvala pána Jajcaja ďalej.

„Nemáme stromček,“ odpovedala mu namiesto Fera.

Pán Jajcaj sa ponúkol, že nám dajaký stromček zoženie.

V Kameňanoch na polesí mu robí brat, ráno mu zatelefonuje a večer bude mať stromček.

„Mohol by zohnať aj borovicu?“ spýtala som sa.

„Pravdaže, veď je...“

Pán Jajcaj nestačil dohovoriť, keď sa ozval Fero:

„Barbari! Že sa nehanbíte kynožiť živú prírodu!“

„Akú živú prírodu?“ zarazil sa pán Jajcaj. „Hovorím iba o stromčeku.“

„A ten vari nežije?“

„Ale veď sú. Vianoce,“ namietol pán Jajcaj.

Ferovi vyskočil ohryzok takmer k brade. Vzápätí na to obvinil úbohého pána Jajcaja zo všetkých možných i nemožných nepravostí, ktorých sa ľudstvo, teda nielen pán Jajcaj, dopustilo na živej prírode.

„Ale ja mám prírodu rád,“ šepol pán Jajcaj.

„Rád, a nedbali by ste vyrúbať les, len aby ste mali v izbe borovicu.“

Nato sa Fero nadýchol, vzpriamil a vyniesol rozsudok:

„Bodaj by vám tá vôňa ihličia nedala spať!“

Janko Slamka

JÁN KORENKO

Nové šaty, nová tvár

Slamka, Vanička, Šašinka sa rozbehli dolu stráňou. Zastavili sa až pri košatej čerešni, že počkajú na furmana. Dívajú sa, dívajú, ale kone s vozom a pohonič s bičom nejdú a nejdú. Osobné, nákladné, dodávkové autá a motocykle sa im pred očami len tak mihali. Kto tu zbadá starú hračku?

„Keby tu bola Pípka, zapíjala by a hneď by priletel Tučko,“ nahlas uvažuje Slamka. „Raz-dva by sme boli v meste.“

„Keby, keby,“ vzdychli Vanička i Šašinka jedným dychom.

Kým tie dve achkali, ochkali, Janko Slamka nepovedal ani slova. Sedel učupený pri kameni a škrabal si strapatú hlavu. Musí čosi vymyslieť!

Ako tak rozmýšľa, zrazu zbadá, že neďaleko zastalo nákladné auto. Šofér zoskočil a vymieňa koleso. Vyfučal mu z neho vzduch.

„Chytró!“ zašepkal Janko Slamka. Prebehli na druhú stranu auta a vydriapali sa na debničky s fľašami.

„Mlieko!“ potešila sa Šašinka. „Is-totne to vezú pre deti“. A potom si spomenula, ako ju jemné detské rúčky hladkali, obliekali, vyzliekali a zase obliekali a česali.

„Pravdaže pre deti,“ dodala Vanička a pritom si spomenula, ako v nej deti kúpali bábiky. „Ách! Boli to pekné časy,“ vzdychla si.

Auto sa rozbehlo. „Pozrite, pozrite!“ skrikol Janko Slamka od prekvapenia.

Širokú ulicou bežia električky, trolejbusy, autobusy. Zastanú, ľudia vystúpia, iní nastúpia a opäť uháňajú. Na chodníkoch chodcov ako

mravcov. A domy! Vysoké, dlhé, nová nemocnica, krásna škola s veli-
kánskymi oblokmi!

Slamka, Vanička, Šašinka sa obze-
rajú na všetky strany a nevedia sa
dost vynačudovať. Bude o čom roz-
právať pod lesom.

Auto zastalo v starej úzkej ulici
pred domom s nápisom MLIEKO.

Slamka, Vanička, Šašinka hup-
kom z auta na zem a pustili sa hľadať
majstra, čo by ich opravil.

O tri domy ďalej žmurkal na nich
nápis HRACKY.

„Kde sú hračky, tam sú aj majst-
ri,“ potešil sa Slamka.

V obchode bolo takmer prázdno,
nuž prešmykli sa až dozadu do
priekumnej miestnosti. Svietila tam
iba jedna žiarovka a za stolom sedel
starý ujo. Práve prirobil nožičku
bábike veľkej ako živé dieťa.

„Veď je holá!“ zasmiala sa Šašin-
ka.

„Načo by bola oblečená?“ pove-
dal Slamka. „Aj tak by ju ujo majster
musel vyzliecť, aby ju neušpinil.“

Majster vstal, obliekol bábiku
a odniesol ju do prednej miestnosti.
Keď sa vracal, zakopol o Vaničku.
Zohol sa a vzal do náručia všetkých
troch. Položil si ich na stôl pod svetlo
a prezeral si jedného po druhom.

„Hajajaj!“ čudoval sa majster nad
Slamkom. „Teba robili šikovné ruky
pre chudobné deti.“

„A ty?“ zďaleka sa díval na
Šašinku vo vystretej ruke. „Ani teba
nestvorili pre boháčov.“

Láskavo ju prisunul k Slamkovi.

„A ty, vanička? Také sme začali

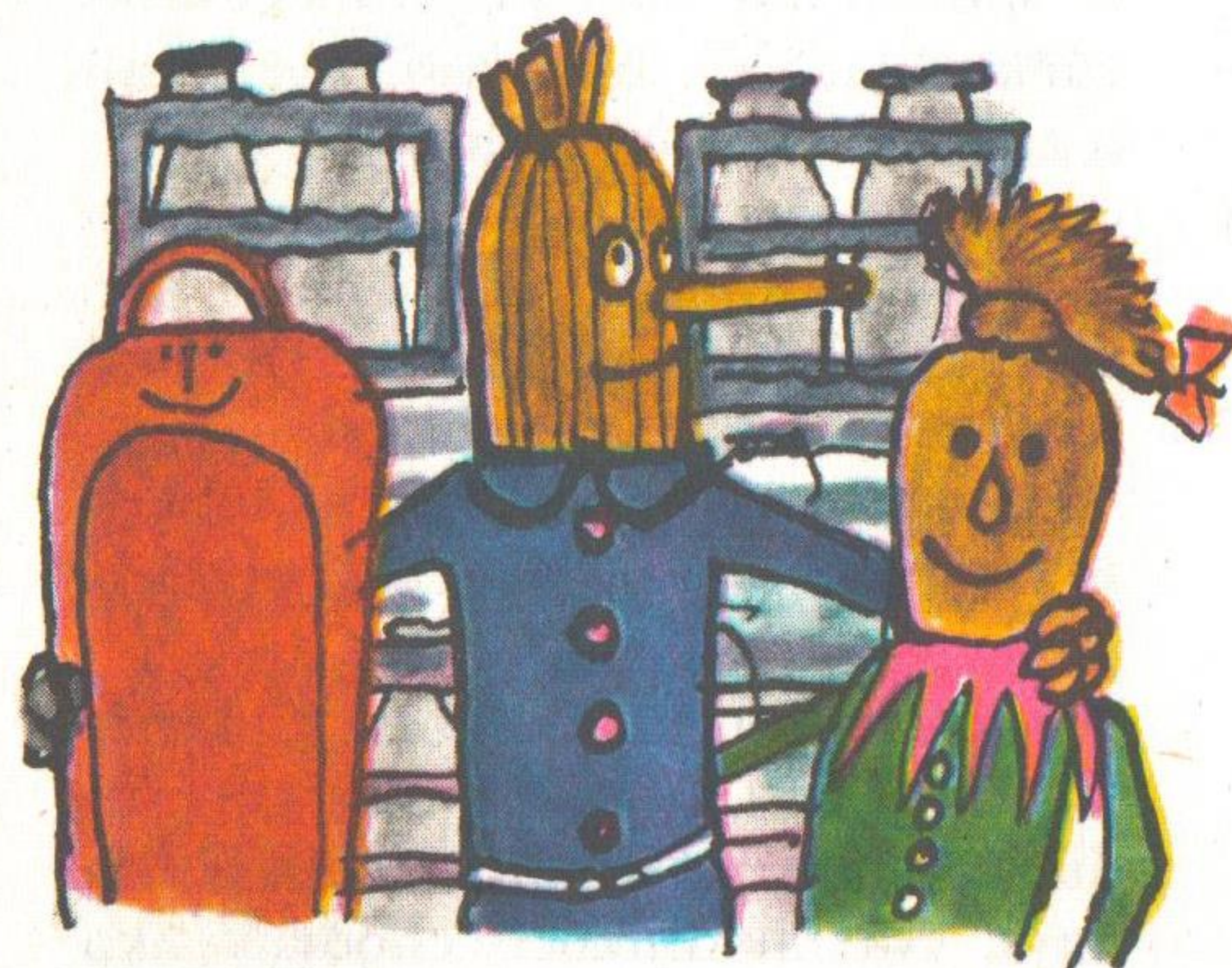

Ortieľ bol vynesný, pán Jajcaj sa vytackál z kuchyne.

Fero si od mamy vyslúžil zaucho a prísľub, že večer sa s ním
ešte raz pohovára otec. Otec však, ani čo by sa nakazil
Ferovou chorobou, vysvetlil nielen Ferovi, ale aj mame a mne,
že lesné porasty sa musia z času na čas preriedovať, že aj
v ostatnej prírode všetko slabé a choré je odsúdené na zánik.
A na záver vyhlásil, že si kúpime umelú jedličku, takže pán
Jajcaj si nemusí pre nás robiť nijaké starosti.

„Umelý stromček?“ povedala som so slzami v očiach.

„Čo sa ti na ňom nepáči? Veď je ako naozajstný,“ povedal
otec.

„Ale nevonia!“ zvolala som.

„To je pravda,“ povedala mama.

Otec sa zamračil, obrátil sa chrbtom k nám a dlho sa pozeral
cez balkónové dvere von. Plačlivo som šepala:

„Aspoň jedličku, oco.“

Otec sa obrátil a usmial sa na mňa.

„Budeš ju mať.“

Odvtedy uplynulo päť dní. Až do dnešného rána som sa
utešovala myšlienkou, že nám pán Jajcaj predsa len zaobstará
stromček. Žiaľ, zbytočne.

Na hory sa spustil bledý súmrak, cez ktorý prebleskovali
snehové fliačky ležiace na kopcoch. V oknách činziakov sa
rozžihali sviečky na vianočných stromčekoch. Chlad mi
prešiel po chrbte a donútil ma vrátiť sa do vyhriatej kuchyne.
Mama už mala napečené, vedľa misy s medovníkmi stál
prútený košík a v ňom sa ligotali jabĺčka.

„Odnes to do izby a potom zjdi do pivnice zavolať otca
a Fera. Nechápem, čo tam zase robia,“ povedala.

Otca s Ferom som v pivnici nenašla. Namiesto nich sa na
betónovej dlážke povalovali kľbká káblikov, kusky izolačnej
pásky a ešte akési elektrikárske náradie. Vyšla som pred dom.

Okolo jedličky, ktorá má presne toľko rokov ako ja a náš
dom — dvanásť — krútili sa pán Jajcaj, otec a Fero. Juro,
najstarší syn pána Jajcája, stál na balkóne ich bytu a cez
zábradlie preťahoval červené káblíky.

„Nože to zapni, Jurko,“ povedal mu pán Jajcaj.

Juro vošiel s káblíkmi do kuchyne a zrazu sa na jedličke
rozsvietilo pätnásť a možno i dvadsať červených, modrých,
ružových i fialových žiaroviek. K tmavnúcej oblohe vyrazil
kužeľ svetla, niekde v polovici činziaka sa rozstrekol do šírky
a mätko padal do trávy postriebrenej mrazíkom.

Zdalo sa mi, že som sa ocitla v rozprávkovej krajine.

„Tak konečne sú Vianoce,“ povedal pán Jajcaj.

V tej chvíli som zacítila vôňu ihličia, ale takú prenikavú
a čistú, akoby som stála uprostred jedľovej hory. Ihličie voňalo
v pivnici i vo výťahu, na balkóne i v kuchyni, a možno i na
celom svete cítili ľudia jeho vôňu.

„Tak už vieš, čo je to živá príroda?“ spýtal sa ma Fero, keď
sme večerali.

Mlčky som prikývla a nahlas povedala:

„Veselé Vianoce, fanatic.“

vyrábať, keď sme chceli, aby všetky
deti mali hračky.“

Majster sa čuduje, hmká, achká.
„To sú dobré deti, keď sa chcú ešte
s vami hrať. Zaslúžia si, aby som vás
opravil hneď. Nech sa potešia.“

Majster potom naznášal na stôl
drievka, slamky, rákosie, plátenká,
lepidlo, tmel, drôtky, skrutky a pustil
sa do roboty. Pracoval tak usilovne,
že ani nezbadal, kedy sa mu čelo
zarosilo potom. Nakoniec opravené
hračky odniesol do prednej miestnos-
ti.

„Jaj, či si krásna!“ zhikla Vanička,
keď pozrela na Šašinku.

„Aj ty, Vanička, ani by som ťa
nepoznala,“ tešila sa Šašinka.

„Dovoľte, aby som sa predstavil:
Slamka,“ žartoval Janko.

„Teší nás,“ uklonili sa mu obe.

Všetkým bolo veselo.

„Keby tu bola Píпка, aj by sme si
zatancovali. „Šašinka poklopkáva
nôžkou. Páči sa jej, že je čistá
a upravená.“

„Píпка!“ zvažnel Slamka. „Tá by
sa tu zišla. Zavolala by Tučka a hneď
by sme boli doma.“

A mali po radosti. Ich kamaráti
pod horou pracujú v horúčave, treba
im pomôcť. Len ako sa ta dostať?

Napokon poprosili malé rádio na
policí oproti, aby zavolalo Píпку. Tá
nech pošle Tučka na dvor do domu
hračiek, kde ho čakajú priatelia.

A tak sa ešte pred večerom previez-
li Tučkom pod horu.

(Pokračovanie)

Ilustruje Ondrej Máriássy

Jedlička

ALOJZ ČOBEJ

Horár Stožka si poslinil ceruzu a prísne mrkol na Ferancovie chlapcov:

„Ale nie že mi pôjdete kváriť do jedliny!“

„My?“ vystrúhali chlapci nevinné tváre.

„Jedľu nám treba šanovať. Z roka na rok jej ubúda,“ dodal horár a podal chlapcom lístok na dvojmetrový smriečok. „Najlepšie rastú na Michalovej. Veď viete, nie?“

Chlapci prikývli.

„A netnite mi hneď skraja! Aj v húštine sú pekné kusy,“ zavolať horár, keď už chlapci boli na dvore.

Chlapci ho však už nepočúvali. Vykračovali si veselo k dedine. Pod nohami im vŕzgla čerstvý snežík, čo napadol nad ránom. Nebolo ho veľa, ale i tak bol od neho celý kraj jasnejší.

„Akurát polezieme do húštiny, a ešte za smriečkom!“ škerili sa chlapci nad horárovými slovami.

Aby ich nebodaj horár nevysledil, rozhodli sa, že pôjdu do hory len pred večerom a jedličku prinesú do chalupy pekne za tmy.

V ľahkých kožuštekoch, kapcoch a baraniaciach vykročili po zasneženej poľnej ceste so sekerkami v rukách. Okolo nich šantil a pochabel sa chlpatý Dunčo. Pchal svoj zvedavý ňufák do každej stopy, a keď sa mu naň nalepilo snehu, zlostne prskal.

Na Grúni si trochu vydýchli. V doline pod nimi sa v decembrovom podvečere dedina schúlila pod bielu plachietku snehu. Z krdľa domcov stúpali k nebu biele pramienky dymu.

Na Grúni sa cesty rozchádzajú. Tá napravo vedie k Michalovej, kde je hustá smreková mladina, cesta vľavo mieri k mladej jedline.

Dušan s Ivanom sa pobrali naľavo. No neurobili ani pár krokov, keď Dušanovi zamrel v ústach dych. Videl jasne, ako sa z hustého chrastia pod Baraním vynorili štyri tiene. Kráčali pomalým krokom dolu zasneženým svahom a mierili rovno k nim.

„Vlci!“ vykrikoval a cítil, ako v ňom tuhne krv.

„Kde?“ zľakol sa Ivan.

Dušan ukázal rukou k Baraniemu.

Kým sa spamätali, svorka vlkov ich obišla širokým oblúkom a odrezala im cestu k dedine.

„Utekajme!“ vzlykol Ivan a do očí mu vbehli slzy.

„Nemôžeme. Nevidíš?“ zadrkotal zubami Dušan.

Pri nohách sa im ozvalo kňučanie. Až teraz si uvedomili, že majú so sebou aj Dunča. Plazil sa im okolo nôh a celý sa triasol.

Vlci nie viac ako päťdesiat krokov od nich, ako keby sa radili. Zdalo sa, že majú času dosť.

Chlapci cítili, ako ich mrví zimnica. Splašene sa obzerali okolo seba zúfalo dúfajúc, že sa zjaví ktosi z dediny. Možno to bude i horár Stožka so svojou dupľovkou.

Medzitým sa celkom zošerilo, takže iba ostrá beloba snehu odrážala štyri čierne machule pred nimi. Zrazu sa však machule rozrástli, zmohutneli a pohli sa smerom k nim.

Chlapci v rukách tuhšie stisli sekerky. Vlci boli stále bližšie. Už celkom zreteľne rozoznávali ich divo blčiacie oči. Blikotali v tme ako žeravé uhličky. Z ich obkľúčenia nebolo úniku.

Kdesi neďaleko zakrákala vrana.

Vtedy to už Dunčo nevydržal. Vyskočil a skuvíňajúc uháňal k neďalekej jedline.

Vlci sa na okamih zastavili a obrátili za ním hlavy. Vzápätí vyrazili divým cvalom v jeho stopách.

Chlapci pritúlení k sebe takmer nedýchali, keď sa hnali popri nich. Čoskoro sa stratili kdesi v jedline a splynuli s tmou.

„Utekajme!“ spamätal sa Dušan.

Bežali, čo im nohy stačili. Iba na Grúni,

odkiaľ zazreli blikotavé svetlá dediny, sa na chvíľu zastavili. Ťažko lapajúc dych pozreli sa za seba. Ale nevideli tam nič, iba hustú, nepreniknuteľnú tmú.

Zamierili do doliny. Keď vošli do dvora, pocítili za chrbtom prudký zvieračí dych. Nechceli veriť vlastným očiam: do bráničky vpálil s vyplazeným jazykom malý, huňatý psík.

„Dunčo!“ vykrikoval Dušan.

Pes radostne zaštekal a vyskočil mu do náručia.

„Zachránil sa, zachránil...“ vzlykal Ivan a objímal Dunča okolo chlpatého krku.

Keď v podvečer Štedrého dňa horár Stožka nakukol cez okno do Ferancovie prednej izby a uvidel tam rozsvietený stromec, spokojne sa usmial.

Na prvý pohľad spoznal, že taký statočný smriečok rastie iba na Michalovej.

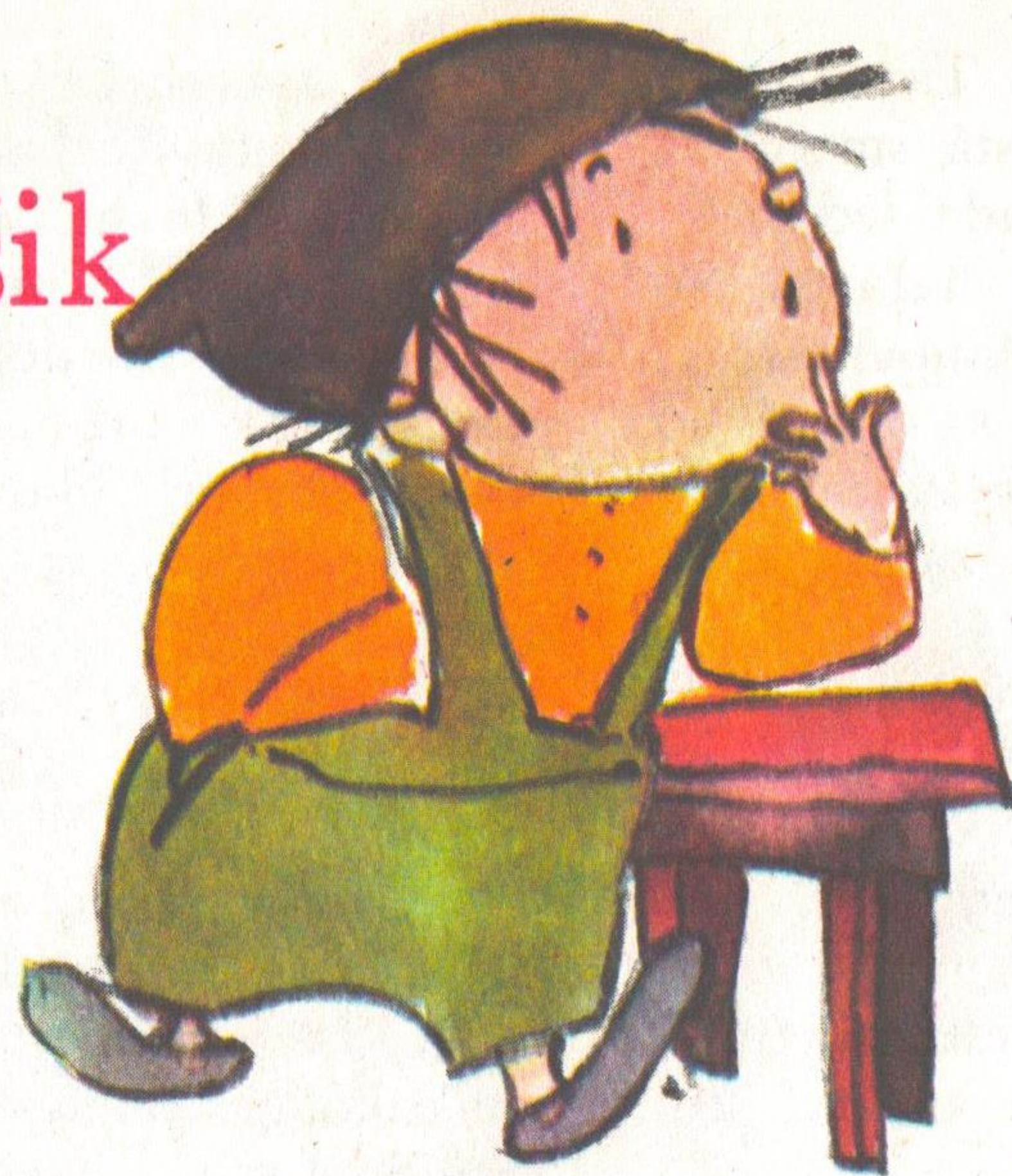
Ako Chocholúšik vynašiel snehovú guľu

VÁCLAV ČTVRTEK

Raz v zime chodil Chocholúšik okolo stola a tuho rozmýšľal.

„Na čo stále myslíš?“ spytuje sa ho Kremienok.

Chocholúšik sa poobzeral okolo seba, či ho niekto nepočuje, a hovorí: „Asi som niečo vynašiel.“

ale trochu šišatá. A tak sa po nej snečné lúče sklznú a guľa sa neroztopí,“ vysvetľuje Chocholúšik.

Kremienok si poklepal prstom po čele a šiel do kôlne naštiepať dreva. Keď sa vracal, Chocholúšik naňho zavolať:

„Už je hotová.“

A naozaj. Neďaleko chalúčky leží snehová guľa. Trocha je guľatá, trochu šišatá. Chocholúšik nad ňou pyšne stojí.

„Môžeš ju odskúšať.“

Kremienok guľu obišiel, dotkol sa jej a hovorí:

„Ako ju môžem odskúšať, keď je zima?“

„Tak s tým musíš počkať do leta,“ povedal Chocholúšik a odišiel do chalúčky.

Kremienok ešte chvíľu guľu obchádzal, ohmatkával, no potom vbehol za Chocholúšikom do chalúčky.

„Ale ba,“ čuduje sa Kremienok. „A čo by to malo byť?“

Chocholúšik vyšiel pred vrátka chalúčky, poobzeral sa, či ho niekto nepočuje, a potom ticho povedal:

„Vynašiel som snehovú guľu, čo sa neroztopí ani v lete.“

„Fíha,“ zalapal dych Kremienok, no vzápätí pokrútil hlavou: „Veď taká guľa nemôže byť.“

„Vieš, ona nie je celkom guľatá,

„Je celkom obyčajná, len trochu na šišato vygúľaná. Slniečko by nevydržala,“ hovorí.

Chocholúšik si však hudie svoje:

„Počkaj do leta.“

Kremienok si sadol do kúta na lavicu, že teda počká. Lenže dlho to nevydržal, začal chodiť okolo stola a tuho rozmýšľal.

„Na čo stále myslíš?“ spytuje sa ho Chocholúšik.

„Asi som niečo vynašiel,“ vraví Kremienok. „Vymyslel som, ako tú guľu odskúšame teraz v zime.“

Potom sa rozbehol k snehovej guľi, pozrel sa na oblohu a zavolať:

„Slniečko, si tam?“

Spoza oblakov vykuklo ospalivé slniečko.

„Čo je zasa, kmotříckovia?“

Kremienok úctivo zložil čiapočku z hlavy a hovorí:

„Keby si zasvietilo tak hrejivo ako v lete, slniečko.“

Slniečko sa pozrelo na hodinky:

„Dajte mi pokoj,“ zahundralo.

„Veď je dvadsiateho tretieho decembra.“

A opäť pomaličky zaspávalo.

„Aspoň na chvíľočku!“ domrzal Kremienok.

„Dobre, ale iba na chvíľočku,“ zahundralo slniečko. Zatajilo dych, aby nabralo väčšiu silu. A potom obidvoma očami pozrelo na snehovú guľu.

A guľa sa roztekla na kaluž.

„Tak,“ hovorí Kremienok, „a je to odskúšané. Vynašiel si, milý Chocholúšik, celkom obyčajnú snehovú guľu.“

„Ale bola aspoň trochu šišatá,“ povedal smutne Chocholúšik a zamieril i s Kremienkom do chalúčky.

Sotva však urobili krok, keď na nich niekto zavolá letným hláskom:

„Neviete, priatelia, čo sa to stalo?“

Kremienok s Chocholúšikom sa obrátili a tam, kde prv ležala snehová guľa, zazreli kvitnúci kvietok.

„Ako si sa sem dostal?“ spytuje sa ho Kremienok.

„A či ja viem?“ vraví kvietok a ramienka sa mu roztriasli od zimy.

„Ale si ty, Kremienok, len vyparatil!“ vykrikoval Chocholúšik. „Vynašiel si, že slniečko začalo hriať ako v lete a zobudilo kvietok rovno do najtuhšieho snehu a mrazu.“

Kremienok prikývol, že je to tak. Potom mu však prišlo na um, že kvietok vyberú zo zeme a vezmú si ho do chalúčky.

Ale kvietok bol čoraz smutnejší:

„Ja som lesný kvietok, do chalúčky ísť nemôžem.“

A potom to Chocholúšik s Kremienkom vynašili obaja odrazu:

„Ale môžeš, pretože naša chalúčka nie je obyčajná, ale vyrástla priamo z pňa.“

A tak si kvietok odniesli domov a ten im v chalúčke kvitol ako vo sviatok. Prel. VIERA LORENCOVÁ

TOMÁŠ JANOVIČ

Hlavná stanica

*Vlak si píska vedľa vlaku.
Ľudí všade ako maku.*

*Drobučky sú ako máčik.
Aj vlak vlastne je len vláčik.*

*A ten vláčik lezie, lezie,
ako vieme — po železe.*

*Po čom lezie? Vďaka cviku
lezie vlastne po rebríku.*

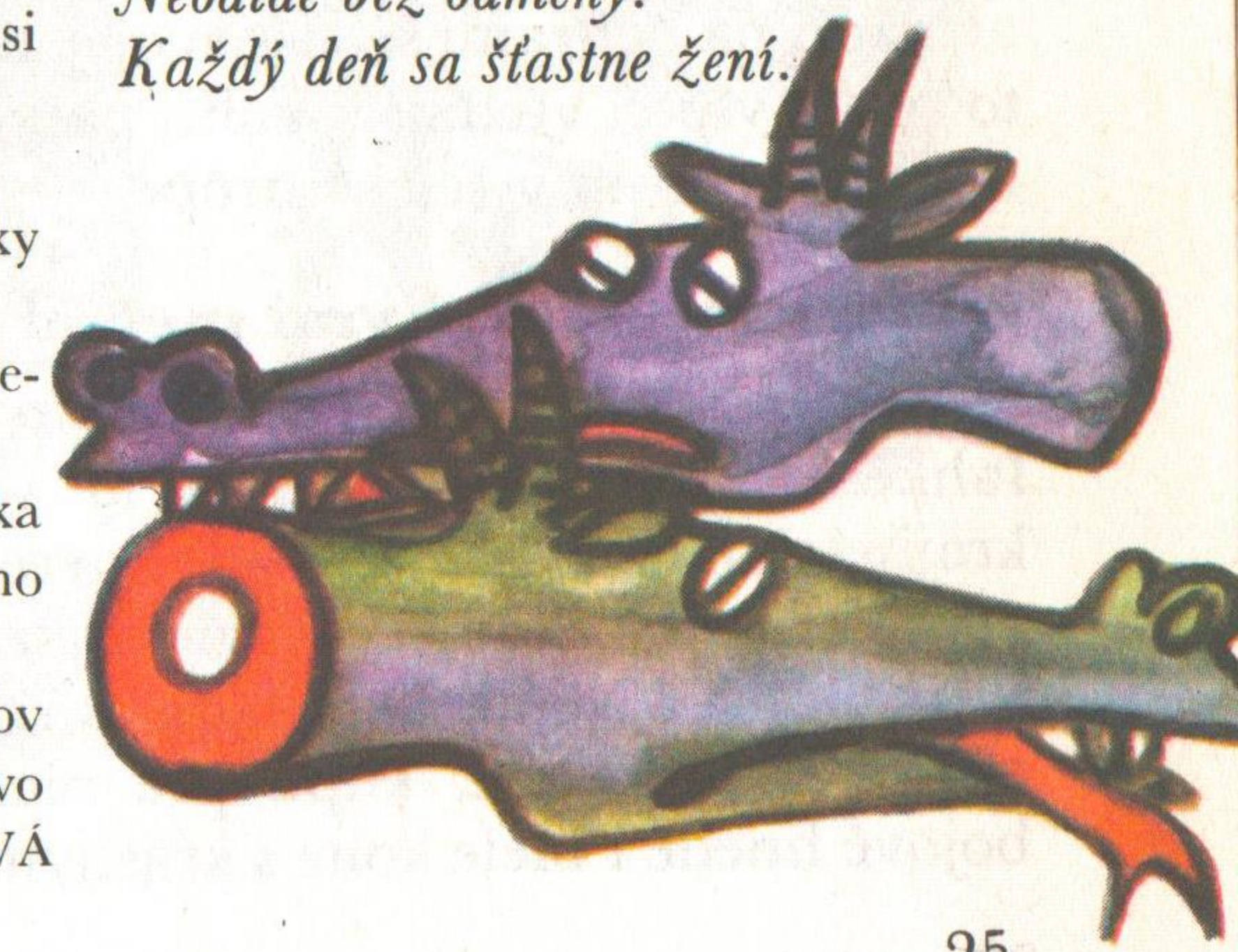
Bábkové divadlo

*Každý deň tu svetlo zhasne.
To je práve na tom krásne.*

*Svetlo zhasne. Drak sa zjaví.
Aký? Predsa dvanásťhlavý!*

*Pred jaskyňou princ už čaká.
Každý deň on zmární draka.*

*Neodíde bez odmeny.
Každý deň sa šťastne žení.*

Slovensko v dobách stredovekých

Zápasy o Slovensko a naši prví hrdinovia

Ešte pred začiatkom nášho tisícročia, keď staromaďarské vojská utrpeli strašnú porážku pri rieke Lech v dnešnom Nemecku a prestali sa túlať po Európe, zjavil sa mocný muž, ktorý zvyšky starých kmeňov zjednotil, pevne usadil a zriadil prvé uhorské kniežatstvo. Nazýval sa Gejza. Súčasníci o ňom napísali, že „bol krutý voči svojim krajanom a priateľský voči cudzincom“. Ale napísali aj to, že „rukymal veľmi poškrvené krvou“. Iste ho nechceli ohovárať, iba povedať toľko, že keď Gejza budoval svoje kniežatstvo, musel do slova a do písmena vyvraždiť všetkých odbojných náčelníkov starých kmeňov, aby si mohol vybudovať celkom novú, od základov inú a spoľahlivú armádu na ochranu seba a svojej krajiny. Tak to robili všetci vtedajší okolití panovníci a tak to bolo zvykom v celej Európe.

Rytieri s velikánskymi mečmi

Vybudovať silnú armádu však nebolo vôbec ľahké. Gejza si doma, ale aj v okolitých krajinách najal a naverboval rytierov v blýskavom brnení, zadovážil im až z ďalekého Francúzska a Nemecka veľké a ostré obojručné meče, a, pravdaže, kúpil pre nich aj ťažké bojové hnedé i biele kone s krásnymi hrivami.

Takto sa mu podarilo vytvoriť veľkú a mocnú armádu, ktorej sa každý bál. Svoj kniežací palác si dal postaviť na brehoch mohutného Dunaja, tam, kde sa doň vlieva slovenský Hron — v starej osade, v Ostrihome. Toto miesto si Gejza nezvolil náhodne. Ležalo uprostred krajiny, v ktorej voľakedy panoval slávny Svätopluk, alebo pred ním ešte knieža Pribina. Stará slovanská krajina bola Gejzovi veľkou oporou. Tu už predtým slovanské kniežatá vybudovali hrady, cesty k nim, založili kvitnúce dediny s usilovnými roľníkmi a zručnými remeselníkmi. Takáto bohatá krajina bola Gejzovi a jeho novej armáde veľkou oporou. Nemožno sa preto nijako čudovať nemeckému kráľovi, že keď videl toto prekvitajúce kniežatstvo, celkom bez obáv dal Gejzovi za manželku svoju milovanú dcéru.

Mladomanželom sa najprv rodili samé dievčatá, takže otec sa už bál, že nebude mať

komu zanechať kráľovstvo. No čoskoro sa im narodil vytúžený a jediný syn, ktorému dali meno Vajk a pri krste ho nazvali Štefan. Urobili tak podľa starého gréckeho zvyku: Stéfános sa nazýval ten, kto bol pomazaný posvätenými olejmi. Keď v roku 997 Gejza zomrel, mladý Štefan sa ujal vlády.

Ako Slováci zachránili Štefanovo kráľovstvo

Štefan v otcovom kniežatstve začal vládnuť mocnou rukou. Najprv porazil silného panovníka v širokých horách Sedmohradska, ktorý mu bránil dostať sa k bohatým ryžoviskám zlata. Krátko nato porazil aj iné mocné knieža, ktoré zadržovalo lode naložené soľou. Potom sa rozhodol, že všade nastolí právo a poriadok. No a vtedy to prasklo. Bohatý župan, ktorý sa nazýval Koppány, sídlil na Štefanovom hrade v Zadunajsku — v dnešnom Maďarsku, pozbieral všetkých nespokojencov, zorganizoval veľkú armádu a tiahol na Ostrihom, kde chcel Štefana zavraždiť a zmocniť sa jeho trónu. Štefanovi sa len obrovským šťastím a v poslednej chvíli podarilo preplávať cez Dunaj. Potom sa vydal púťovať popri Hrone

hore na sever. Keď prišiel do dediny Bíňa, usadil sa tam a začal zháňať pomoc proti Koppánymu. A vtedy prišli k nemu dvaja veľmoži i so svojimi vojskami. Volali sa veľmi zaujímavo: jeden bol Poznan (podľa takéhoto mena vznikol jeden z názvov pre našu Bratislavu) a druhý bol Hunt (tak sa zas nazýva dnešná veľká časť Slovenska — Hont). Upokojili Štefana, sľúbili mu pomoc a zaviazali sa mu i rytierskou prísahou. Na druhý deň ráno, na zelenej lúke pri Hrone, konala sa veľká ceremónia. Štefan prišiel oblečený v rytierskom brnení, takisto i Hunt a Poznan spolu so svojimi vojskami. Štefan si pokľakol pred ich armádou a na to mu naši šľachtici vložili do rúk meč. Potom ho ním trikrát udreli po pleci a zaviazali sa vzájomnou slávnostnou prísahou, že sa neopustia, kým neporazia neverného Koppányho. Na kráľov rozkaz sa rozbehli rýchli poslovia do všetkých kútov juhozápadného slovenska a oznamovali: „Všetci velitelia hradných vojsk, ktorí zostali verní Štefanovi, nech sa zídu do Bíne. A sem majú prísť aj poddaní s vozmami a so záprahom, ale aj peši, lebo sa tu musí vybudovať veľ-

Slovenskí veľmoži Poznan a Hunt odovzdávajú uhorskému kráľovi Štefanovi meč ako prejav svojej vernosti.

ký tábor, v ktorom sa budú spojené Štefanove vojská brániť a odtiaľto pôjdu i do veľkej vojny proti Koppánymu.“

Len čo poslovia odišli, zhromaždili sa veľké vojská najmä Nitrančanov, ale aj vojská od Bratislavy. A poslúchli i slovenskí poddaní svojho panovníka a za veľmi krátky čas postavili veľikánsky tábor, ktorého zvyšky tam stoja dodnes. Obohnali ho valmi z navozených skál a zeminy a na týchto valoch urobili z drevených kolov mocnú palisádu, za ktorou sa dalo dobre brániť. Lenže Koppány dostal strach a na Slovensko nevtrhol. Spojené Štefanove vojská sa teda na lodiach preplavili na druhý breh Dunaja, našli si Koppányho a jeho nespokojencov, porazili ho na hlavu a jeho samého kruto potrestali. Štefan ho nechal stať mečom, jeho telo dal rozseknúť na štyri kusy a každý kus zavesiť na štyri brány významných miest vo svojej krajine. Bolo to veľmi kruté. Štefan však tým chcel ukázať, ako kruto potrestá každú zradu.

Slovenským veľmožom i slovenským mestám sa Štefan bohato odmenil, lebo zachránili jeho krajinu i štát. Ba i keď pred smrťou písal poučenie pre svojho syna Imricha, ktorý mal prevziať jeho kráľovskú korunu, spomenul si, ako jeho kráľovstvo nie Maďari, ale Slováci zachránili. A tak svojmu synovi pripomenul: „Zapamätaj si, syn môj, že ak by sa v našom kráľovstve hovorilo len jedným jazykom, bolo by veľmi slabé a nestále. Nezabudni teda aj na tu žijúcich Slovanov a Slovákov.“ Dlho sa toto Štefanovo poučenie aj dodržiavalo. Neskôrši panovníci však na to pomaly zabúdali, až zabudli celkom, a Slováci zostali utláčaným národom v uhorskom štáte. Na pamiatku toho však, že v počiatkoch zachránili Štefanov uhorský štát, vždy a všade stredovekí maliari namaľovali Štefana tak, že sa opiera o štít, na ktorom je vyobrazený starý symbol našej krajiny: na troch kopcoch zasadený dvojité kríž, ktorý nám zostal ako pamiatka na zakladateľov nášho písomníctva — Konštantína a Metoda. A aj zástava-práporec, pod

Ani dokonalé obliehacie stroje a množstvo vojska nepomohlo nemeckému cisárovi Henrichovi III. dobyť roku 1052 Bratislavu.

ktorou bojovali tieto vojská, nesie taký istý znak starého Slovenska.

Obrancovia Bratislavy

Naše Slovensko sa len pomaly a postupne stávalo pevnejšou súčasťou vznikajúceho uhorského štátu. Najprv sa pokúsili českí králi pripojiť našu krajinu k Morave, aby sa tak obnovilo staré veľkomoravské spojenectvo. Neskôr zasa poľský kráľ Boleslav, ktorého pre jeho udatnosť nazývali Chrabrým, pritiahol zo severu a obsadil všetko až po Dunaj. Keď sa však ani jednému z nich nepodarilo natrvalo pripojiť Slovensko, skúsil to nemecký cisár Henrich III. Cisár si chcel podriaďiť celé Uhorsko a nastoliť na trón panovníka Petra, ktorého však v krajine nikto nechcel. Pyšný cisár sa na vojenskú výpravu, ktorá sa konala v roku 1052, pripravil veľmi dôkladne. Jeho zvedovia zistili, že vstupnú bránu do našej

krajiny je Bratislava, kde je mocný hrad už od čias veľkomoravských a ktorý kráľ Štefan dal znova prestavať a opevniť. Cisár si preto dal u najlepších odborníkov vo svojej krajine vyrobiť dômyselné vojenské obliehacie stroje, ktoré mu mali pomôcť dobyť Bratislavský hrad a pokoriť jeho udatných obrancov. Obrovské vojsko, ktoré sa k hradu približovalo po oboch stranách Dunaja, udrelo na pevnosť, ale márne. Celých osem týždňov nepriateľské vojská obliehali náš hrad, a nie a nie ho dobyť. Keď bol už cisár celkom zúfalý, vojenský poradcovia mu poradili, aby sa pokúsil dobyť hrad od rieky, z lodí. A tak z dunajských vôd zahájila veľká cisárska flotila paľbu z lodných prakov. Obrancovia celý deň premýšľali o tom, ako zneškodniť cisárske lode. Vtedy sa ponúkol jeden smelý a šikovný obranca hradu, že lode zničí sám. V noci, keď bola hlboká tma, pod vodou nepozorovane priplával k lodiam

a do každej navrtal dieru. Nepriateľ sa zbadal až vtedy, keď už lode boli takmer celé potopené.

A tak pyšnému cisárovi nezostalo nič iné, len sa vrátiť so svojim vojskom domov. Udatní bratislavskí obrancovia prirodzene jasali. A mali aj prečo. Mnohí z nich boli takí udatní v bojoch, že ich všetci Bratislavčania poznali a pozdravovali; aj starý kronikár, keď nám písal o tejto udalosti pred 700 rokmi, uznal za potrebné, aby ich aj menovite do svojej kroniky zapísal: Vojtech, Ondrej, Martin, Uroš, Vylungard a Zothmund. Priezviská týchto hrdinov, pravda, nevieme, lebo vtedy ešte priezvisk nebolo. Ale aj z ich krstných mien vidíme, že zväčša to boli Slováci, ktorí bránili proti nafúkanému cisárovi svoje mesto, svoj ľud a svoju krajinu.

Píše doc. dr. MATÚŠ KUČERA, CSc.
ILUSTRUJE JOZEF CESNAK

(Pokračovanie)

Milí súťažiaci slniečkári!

Sto rokov po Pavlovi Dobšinskom, ktorého Slovenské rozprávky všetci dobre poznáte, prišiel slovenský básnik, znalec a obdivovateľ ľudových rozprávok, ich hlbokoj krásy a múdrosti, a napísal pre vás knihu veršovaných rozprávok. Tak vznikli

nové krásne básnické rozprávkové klenoty, v ktorých ste uzreli mnohých známych hrdinov a rozprávkové bytosti v inom svetle, žijú si svojím novým životom.

Otázka č. 1: Ako sa volá básnik a jeho kniha veršovaných rozprávok?

V ďalšej knihe nájdete veselý básnický zverinec, takmer celú zoologickú záhradu, v ktorej si žijú zvieratá domáce i cudzokrajné. Básnikova fantázia a vtíp ich vidí v situáciách, ktoré sú zdrojom humoru a prekva-

pujúcich stretnutí a objavov. Takže vznikol vlastne veselý, nevšedný album zvierat, kniha plná radosti a hravej fantázie.

Otázka č. 2: Ako sa volá knižka poézie a jej autor?

„Bol raz jeden tato a verte alebo neverte, tento tato bol hrozné drevo. Neopravil nikdy práčku, neupiekol nikdy kačku, slabo vedel rátať, ešte horšie plátať,

a tak nečudo, že mu doma stále vraveli: „Tato, tato, ty si ale drevo!“ A vraveli mu to tak dlho, až tomu tato uveril.“

Otázka č. 3: Z ktorej knižky ktorého slovenského básnika je tento úryvok?

Kto odpovie správne aspoň na jednu z troch otázok, toho zaraďujeme do žrebovania o 10 kníh. Svoje odpovede posielajte na ko-

rešpondenčnom lístku do konca decembra a nezabudnite uviesť celú adresu a svoj vek.

Správne odpovede na literárnu súťaž z 1. čísla sú: 1. Vypuklo Slovenské národné povstanie. Ján Bodenek: Leto na Rovniach. 2. Rudo Moric: Explózia. 3. Peter Kováčik: Jablká nášho detstva.

Knihu dostanú títo desiaty víhercovia: Júlia Mikulová, Horná Leho-

ta; Žiaci 4. A. tr. ZDŠ, Ružomberok; Valéria Janáková, Žel. Breznica; Angelika Lenická, Horná Kráľová; Dana Hašková, Trenčín; Beátka Ďúranová, Lipová; Adriana Tkáčová, Trebišov; Ivan Zahumenský, Bratislava; Beáta Medvecová, Gelnica; Gabriela a Katka Vajdové, Ružomberok.

Správne odpovede z 2. čísla: 1. a) Ján Navrátil: Žltý mustang; b) dedo Kmeť. 2. Eleonóra Gašparová: Ťažko je mustangovi. 3. Rudo Moric: O Haríkovi a Billovi, dvoch kamarátoch.

Knihu vyhrávajú: Peter Székely,

Rožňava; Katarína Krátka, Pezinok; Jaroslav Ujházy, Rožňava; Iveta Jurašíková, Žilina; Tibor Román, Rožňava; Katka Korecová, Trnava; Žiaci 4. B. triedy ZDŠ, Rožňava; Jana Vidová, Rožňava; Andrea Nagypálová, Betliar; Valéria Šmajdová, Rožňava.

Zahádam ti hádku

JÁN TURAN

Zamrznutá hádanka

Gága biela húska z krdľa, že na rieke voda stvrdla. A tá tvrdá voda — beda! — dá sa len hrýzť, piť sa nedá.

Čo je to?

Odvážna hádanka

Prederavil zem. Riekol: „Tu rásť chcem!“ Neprišiel však na svet s krikom. Hneď sa prikryl klobúčikom.

Čo je to?

Drevená hádanka

Hľadá tučniak od plota, netrápi ho tučnota. Má železný opasok. Sám nespraví ani krok.

Čo je to?

Odpoveď na hádanky nám pošlite do konca decembra. Troch víhercov odmeníme knihami.

Zo súťažiacich slniečkárov, ktorí uhádli hádanky z 2. čísla a napísali nám odpoveď: MALINY — MRKVA — DÁŽĎ, sme vyžrebovali troch, ktorým posielame knihu. Sú to: Jozef Veselý z Bratislavy, Jaroslava Záhorovská z Banskej Bystrice a Andrej Valovič zo Starej Ľubovne.

Zápisník Slniečka

HVIEZDOSLAVOV KUBÍN. Na počesť 35. výročia SNP a Medzinárodného roku dieťaťa uskutočnila sa v októbri t. r. v Dolnom Kubíne celoslovenská prehliadka v umeleckom prednese poézie a prózy. V rámci tejto významnej kultúrnej udalosti otvorili v hájovni pod Babou horou expozíciu Hviezdoslavovej Hájnikovej ženy.

VINCENT HLOŽNÍK DEŤOM. Pri príležitosti šesťdesiatich narodenín národného umelca Vincenta Hložníka usporiadali Mladé letá a KPDK na Slovensku vo výstavnej sieni Ladislava Novomeského v Bratislave výstavu z jeho ilustračnej tvorby určenej deťom a mládeži.

ZLATÉ SLNIEČKO. V druhom ročníku ankety o najobľúbenejšieho tvorca slovenskej detskej knihy — prozaika, básnika a ilustrátora 2000 mladých čitateľov určilo si nasledujúce poradie: **Najobľúbenejší prozaik:** 1. Fraňo Kráľ, 2. Rudo Moric, 3. Pavol Dobšinský, 4. Mária Ďuričková, 5. Ludo Ondrejov. **Najobľúbenejší básnik:** 1. Ludmila Podjavorinská, 2. Krista Bendová, 3. Mária Rázusová-Martáková,

4. Pavol Országh-Hviezdoslav, 5. Ján Botto. **Najobľúbenejší ilustrátor:** 1. Ludovít Fulla, 2. Martin Benka, 3. Štefan Cpin, 4. Božena Plochánová, 5. Vincent Hložník. **Najobľúbenejšími českými spisovateľmi** sú: 1. B. Němcová, 2. A. Jirásek, 3. O. Sekora, 4. V. Čtvrtek. **K najčítanejším sovietskym a ruským spisovateľom** patria: 1. A. Tolstoj, 2. A. Gajdar, 3. N. Nosov. Spomedzi **inonárodných spisovateľov** najobľúbenejšími sú: 1. J. Verne, 2. H. Ch. Andersen, 3. M. Twain, 4. D. Defoe, 5. A. Lindgrenová, 6. G. Rodari. Najobľúbenejším žijúcim tvorcom slovenskej detskej knihy odovzdal 23. októbra šéfredaktor Slniečka Ján Turan keramické slniečko od akad. sochára Mariána Polonského.

JUBILEUM. V decembri t. r. dožíva sa významného životného jubilea rozhlasová a televízna dramaticka, filmová scenáristka, novinárka a spisovateľka Nataša Tanská, ktorá patrí i k popredným slovenským spisovateľom pre deti. Z jej tvorby adresovanej mladým čitateľom vzbudila nezvyčajný záujem publicistická knižka Vyznáte sa v tlačnici? pozoruhodná svojou myšlienkovou úrovňou i brilantným publicistickým štýlom. S mimoriadnym úspechom — doma i v zahraničí — stretla sa i jubilančnou tvorbou pre najmenších. Jej knihy Ňuňa je sama doma, Puf a Muf,

S dievčiskom sa nehráme patria k tomu najlepšiemu, čo v tejto kategórii v novodobej slovenskej detskej literatúre vzniklo. Našej vytrvalej spolupracovníčke želáme pri jej významnom jubileu mnoho zdravia a pracovnej pohody, mnoho ďalších tvorivých nápadov, z ktorých nepochybne vzniknú nové úspešné diela pre deti a mládež.

ZLATÝ KLÚČIK. Pod týmto názvom a pri príležitosti Mesiaca ČSSP usporiadali Mladé letá, KPDK a Pedagogická fakulta v Nitre výstavu sovietskych detských kníh vydaných v Mladých letách. Súčasťou výstavy bola beseda o sovietskej literatúre pre deti a mládež.

LE MONDE D'ENFANT. Slovenská literárna agentúra v Bratislave vydala vo francúzštine výber z najznámejších slovenských literárnych textov pre deti a mládež. Editorkou publikácie, ktorej poslaním je zozbierať francúzskych pracovníkov s detskou knihou so slovenskou detskou literatúrou, je Bernardette Lezerová. Texty publikácie sú ilustrované pôvodnými ilustráciami z kníh vybraných autorov.

RUKOPISY MLADÝCH LIET. Literárny vedec František Miko odovzdal teoretickej redakcii Mladých liet rukopis svojej najnovšej knihy Stretnutie hry s poznaním v detskej próze.

Slniečko Mesečník pre deti. Vydávajú Mladé letá, slovenské vydavateľstvo kníh pre mládež. Adresa redakcie: 801 00 Bratislava, Klincová 35/a. Telefón 681-58, 645-87. Šéfredaktor Ján Turan, zást. šéfredaktora dr. Ondrej Sliacky, CSc., výtvarno-technický redaktor Ondrej Máriašy. Tlačia Polygrafické závody, n. p., Bratislava-Krasňany. Rozširuje PNS. Informácie o predplatnom podáva a objednávky prijíma každá pošta a doručovateľ. Objednávky do zahraničia vybavuje PNS — Ústredná expedícia a dovoz tlače, 884 19 Bratislava, Gottwaldovo nám. 6. Vychádza každý mesiac okrem júla a augusta. Cena výtlačku 3 Kčs, ročné predplatné 30 Kčs. Neobjednané rukopisy redakcia nevracia.

Možná vám sa do
meslato. Ale Červený
čiapka
ano. Právilila
Babičku.

Vonku
mrzelo a
snehu bolo
ani maku.
Do terenu sa
jej veru
nej nechcelo.

MIAU!

... nemala na výber.
Ale
všala si tyče a
hybaj hľadať
Babičku!

... spiacoho
vľka.

Hľadala, hľadala,
ale miesto Babičky
našla...

Knedľ sa dali do reči.
Vlk sa dovedel, o čo ide,
a povedal:

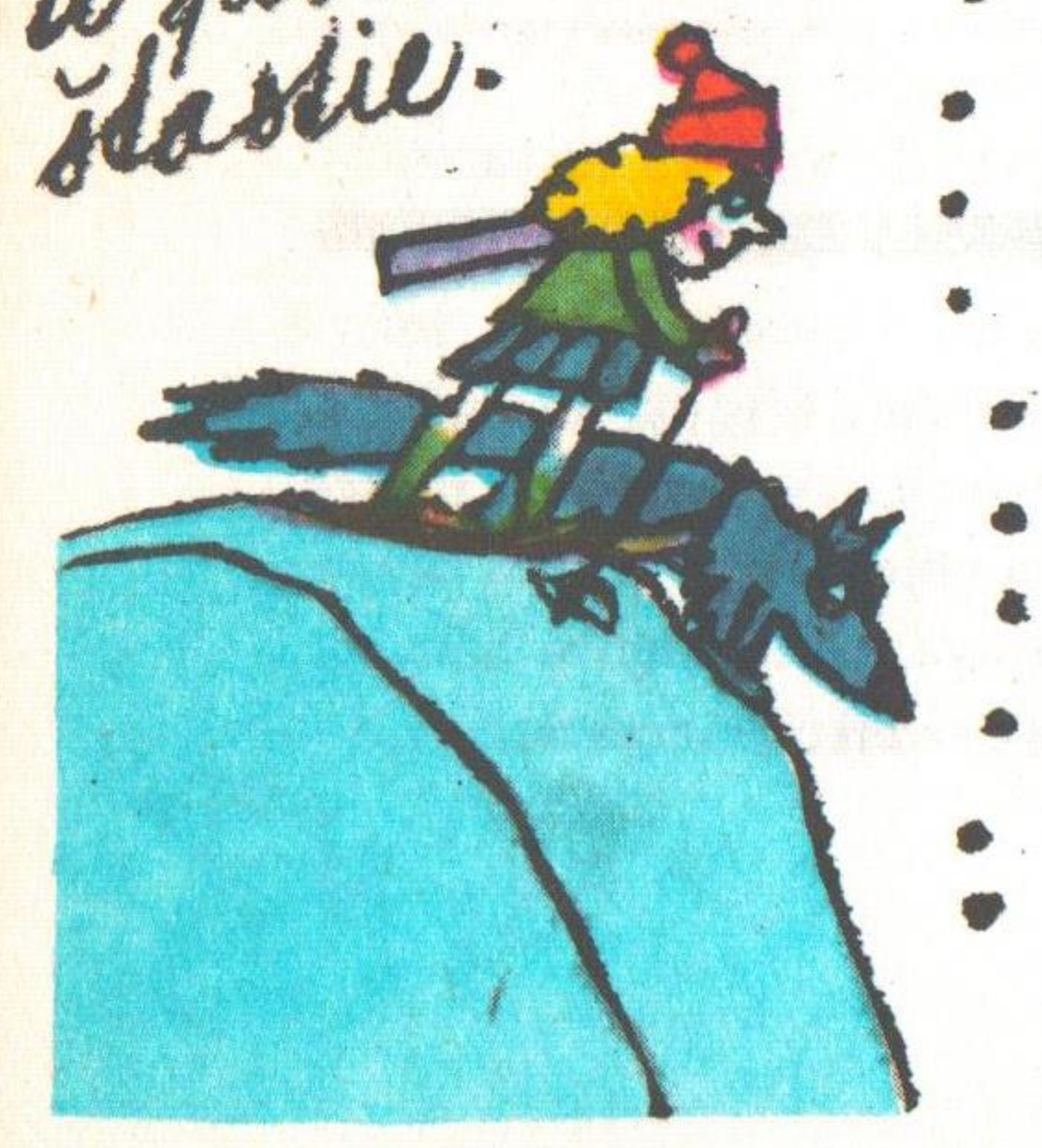

Fuj!
Veľmi mi kľúski
na Babičke. Pojdem
s tebou.

Teraz sa Červený čiapka
hľadalo ľahšie. Vlk poznal všetky
krásy a tajomstva prírody.

Nebolo dlho
a postredlo ich
šťastie.

V jednej doline
našli, čo hľadali.
Ba ešte viac...

... priateľstvo.